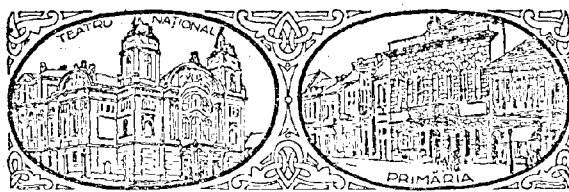

ADMINISTRAȚIA

FOAIE SPECIALĂ PENTRU INTERESELE SOCIALE FINANCIARE ȘI CULTURALE ALE ADMINISTRAȚIEI

COMUNALE

BIROUL REDACȚIEI:
STR. COGĂLNICEANU 4, ETAJ I. TELEFON 2-38.

REDACTOR RESPONSABIL:
Dr. E. A. DANDEA

ABONAMENT:
PE UN AN 75 LEI, PE JUMĂTATE AN 40 LEI, UN NUMĂR 4 LEI

APĂRE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ
REPRODUCEREA FĂRĂ ARĂTAREA ISVORULUI
INTERZISĂ;
PARTE OFICIALĂ
TOTUȘI SE POATE REPRODUCE FĂRĂ NICI O RESTRICȚIUNE.

„Sunt oameni, și mulți — și nu răi — cari se întreabă îngrijorați, deserați, în patriotismul lor: Ce facem? Dau și eu un răspuns. E prost și vechiu, dar n'am altul.

Fiecare unde suntem, să muncim îndoit, însulit, eroic, nebunește. Biruința n'o dă azi entuziasmul, ci pregătirea, absolută, integrală — și a celui din urmă om la cel din urmă lucru. Asta o și putem face mai ușor decât să ne credem fiecare centrul țării și sufletul neamului.

Eu cel puțin așa fac.“

N. IORGA: Războiul nostru în note zilnice.

Iubiții noștri oaspeți

primari și alți reprezentanți ai orașelor de pe toate plaiurile frumoasei țări Românești. Vă salutăm cu dragoste sinceră și frățească între zidurile mult încercatei cetăți a Clujului, de triste amintiri în trecutul neamului nostru și plină de promisiuni înbucurătoare pentru viitorul lui.

Vă mulțumim, că ne-ați onorat cu prezența Voastră, care e o adevărată sărbătoare pentru orașul nostru, mândru de cinstea ce i-sa făcut prin ținerea adunării generale de constituire a Uniunii orașelor la noi. Ideia Uniunii relevată odată și făcute pregătirile constituirii: a stârnit un puternic răsunet de aprobare într'adevăr dela Nistru pân' la Tisa; orașe din toate unghiurile Țării confirmă necesitatea Uniunii, aderează la înființarea ei și promit concursul lor moral și material, iar guvernul să interesează de aproape de acțiunea orașelor și arată deplină înțelegere și bunăvoință față de ea.

După toate semnele deci, Uniunea va putea reporta succese importante și contribui mult cu concursul ei întru consolidarea cărmuirii și gospodăriei orașelor și a Țării.

Înaintarea refacerii, unificării și consolidării Țării va fi sprijinită considerabil de Uniunea orașelor, care caută să întărească pe teren economic, cultural și administrativ orașele, acestea focare de cultură și locuri de acumulare pentru bunurile spirituale și materiale.

Dacă toți cei chemați vom lăpăda dela noi ori și ce alte considerații de cât binele Țării și a comunelor ce conducem și vom lucra în armonice, conștiințe: cauza noastră e câștigată; importanța orașelor în viața Statului va fi recunoscută și ele vor fi tratate în consecință și prin urmare nu se va dispune de ele fără ele; vor ajunge în curând stâlpi puternici ai Țării și a Neamului nostru — cum și trebuie să fie.

Salutându-Vă din nou cu toată dragostea frățească-colegială, dorim, ca munca noastră comună să fie întru binele Țării și a neamului, dorim ca să Vă simțiți bine între noi, ducând de aici amintirea dragostei noastre, pe cum noi nu putem să uităm cinstea ce ne o a-ți făcut și înțelegerea marilor interese naționale care o a-ți arătat.

Hansa cea nouă

(Articol primit).

Noi, cei de astăzi, trăim un lucru pe care oamenii de la sfârșitul secolului al XVIII-a, aceia care, de dragul libertății individuale dărimaseră toate legislațiile corporative ale trecutului, aproape că nu l'ar fi mai gândit cu puțință: *o întinerire a ideii de asociație!* Astăzi se asociază, în adevăr. muncitorii, intelectuali și manuali, se asociază întreprinderile, se asociază părinții, femeile, copiii chiar. Se asociază până și comunele! La prima vedere te-ai crede întors cu câteva sute de ani înapoi, în vremea breslelor de tot felul, în vremea vestitei, HANSE a orașelor negustorești din Europa centrală, HANSĂ înfloritoare din secolul al XIII până prin al XVII-a.

Și totuși câtă deosebire între un spirit și altul, între HANSA să zicem, de care vorbeam și asociația orașelor din România, așa cum este menită să iasă din congresul ce se adună la Gluj acum chiar! HANSA și toate asociațiile de pe atunci, aveau în vedere un singur scop: binele orașelor aliate, sau mai bine zis al negustorilor lor, binele în genere al unei categorii anumite de oameni din societate. De rest, de totalitatea poporului ele nu se ocupau, ci împilau chiar acest popor, atunci când puteau. În orice caz, îl împiedicau, prin felul lor de a fi, prin regulamentele lor, de a se ridica, de a le strica, prin concurență, rosturile lor. De aceea asociațiile de felul acesta au și pierit, începând de prin secolul al XVII XVIII-a, pentru că revoluția franceză să le desființeze definitiv. Astăzi spectacolul diferă. O asociație nici nu este tolerată, atunci când, ca Trusturile, se gândesc atât la ele în cât împiedică pe micul producător, d. ex. de a-și exersa liber meșteșugul lui. O asociație apoi nu este aprobată și sprijinită astăzi, de cât atunci când alătură de interesele ei speciale, apără și interese comune tuturor. Interesele întregii societăți. O astfel de asociație urmează să fie și acela a comunelor.

Când Glujul a luat inițiativa formării acestei asociații, el s'a gândit la acest dublu rol al ei. Mai aproape ca orașele din vechiul regat de sediul HANSEI celei vechi, el a fost mai pornit să se gândească la înființarea unei HANSE noi. Dar el n'a uitat nici un moment, că, nu n'ile morții, că HANSA de altădată, ca o *ligă de apărare a intereselor orașelor* și atât, nu mai poate trăi azi. El s'a gândit de la început, că această HANSĂ contemporană trebuie să aibă și cealaltă caracteristică a asociațiilor actuale: ea trebuie să aibă mereu în vedere și interesul întregului popor, în mijlocul căruia există.

Unindu-se deci, comunele știu că au să facă față nu numai intereselor lor, ci să se gândească și la interesele mari și acelea, pe care le reprezintă și ele, ale statului. Și iată cum, voind să facă

o treabă, comunele se văd deodată cu două pe umeri! Un lucru pe care ele și-l vor readuce de sigur, aminte, acum când pornesc la drum, fără să se sperie totuși de el! Căci o sarcină mai mult sau mai puțin, ce poate însemna aceasta pentru bunăvoința și patriotismul, de care au dat dovada conducătorii orașelor noastre, din ceasul chiar în care a născut ideea asociației ce se încheagă acum! De aceea încrezători în cumințenia lor, poporul românesc întreg îi așteaptă să treacă la fapte acum, iar ei să fie siguri că acest popor nu le va precupeți nici sprijinul nici recunoștința pentru opera ce ne-o făgăduiesc: de mărire a orașelor și întărire a neamului ce trăiește pe pământul acestei țări. Opera ce pornește acum nu este așa dară a orașelor numai, ea este a neamului nostru întreg și ca atare, întreg acest neam o salută și-i urează spor în toate cele bune.

Foloasele întreprinderilor în regie.

de Dr. E. A. Dandea, consilier orășenesc.

Întreprinderile de utilitate publică să fie în mâna comunei sau a particularilor? Uzinele comunei să se exploateze în regie comunală, sau să se concesioneze exploatarea lor particularilor?

Iată întrebări, cari în literatura și practica gospodăriei comunale din apus nici nu se discută. E cert, că impozitele comunale nu se pot urca în o așa măsură, ca ele să stingenească puterea și voia de muncă a cetățenilor; aceasta ar fi o politică financiară de ștruț, o gospodărie cu bază de tot greșită, care și la noi trebuie combătută din toate puterile și eliminată. Cheltuielile refacerii comunei, trebuințele financiare crescând se vor acoperi în o administrație sănătoasă, cu vederi largi, prin potențarea venitelor averii comunale și prin acomodarea autorităților comunale, conducerii generale la cerințele vremii de azi: mai ales prin exploatarea rațională a întreprinderilor comunale în regie proprie, câștigând astfel pe seama comunei venitul anteprenorului; întreprinderile vechi, ca și celea ce urmează a se crea se vor administra în spirit comercial, liberându-le de povara birocratismului vechiu; conjuncturile economice se vor folosi în interesul comunității în scopurile bine determinate a politicii sale sociale și financiare.

Oricum se fie însă, în un stat sănătos la nici un caz nu se poate admite, ca întreprinderi de interes public să fie în mâinile unor

societăți străine, ori chiar dușmane țării. Destul de rău, dacă sunt și numai întreprinderi particulare în mâni dușmane și chiar numai în ramuri industriale ori comerciale mai puțin importante ca celea de interes public cu caracter de monopol.

Ce voiesc să zic, se va vedea din extrasul următor din un articol al marelui Iorga, publicat în 25 Octombrie 1916:

„Trecerea Carpaților e grea. O știau și generalii dela Berlin, cari au studiat geografia lumii întregi pentru a o cucerii. O știm și noi, cari păstrăm conștiința luptelor biruitoare, care de atâtea ori s'au dat de strămoșii noștri în pasurile muntelui, pârînte al neamului.

„Dar sunt mijloace de a ușura lucrul. Trebuie numai prieteni, cari să știe cea din urmă cotitură a celei mai neînsemnate cărări, cari să fi însemnat totul cu exactitate, cari să fi încredințat cu treburile cunoștința lucrurilor și cari, la nevoie, să poată fi, ei sau însărcinații lor, călăuzi, ba poate și depozitari ai armelor necesare.

„Și ne gândim la dragostea deosebită, care prinse pe atâția străini de lemnul munților noștri, materia primă a ținuturilor carpatine; ne gândim la munca răsplătitoare în multe privinți, a fabricilor lor, la căile lor ferate particulare și la foarte particularul și specialul lor personal străin.

„Se va scrie cândva pe baza actelor, secrete încă, istoria acestor grozave și mari încercări prin care trecem. Ea va găsi multe explicații, pe care le căutăm și stăzi înzadar și va însemna ca nime infame numele atâtor capitaliști străini, înaintea cărora mulți își scoteau respectuos pâlăria.

„Dar ea va trebui să poată spune încă un lucru: că dela Lotru până în Vrancea și Bacău vom fi știut măcar după atâtea primejdii să ne scuturăm de o exploatare economică amestecată cu cea mai nerușinată operă de spionaj și tradare și că am restituit momeanului soldat muntele strămoșului lui, care e și al isprăvilor îndeplinite de el însuși.”

Oare câți suntem de fapt conștii pe lângă interesele financiare și sociale ale comunei încă și de acest pericol și de datoria noastră de a-l evita?

După cum am arătat și altă dată, trebuie purces și la noi la comunalizarea întreprinderilor de interes public (lumină, comunicație, apeduct, canalizație, abator, hală de vânzare etc.) nu numai din punctul de vedere al politicii sociale, dar și din motive financiare. Acestea principii espuse de primarul Leon la congresul orașelor din Germania ținut în anul 1914 în Köln au aflat acolo aprobare generală ca și mai târziu propunerile referitoare la extinderea activității de monopolizare a întreprinderilor de utilitate publică și asupra distribuirii articolelor monopolului statului, comerțului cu terenuri pentru construit, asupra farmaciilor, comunicații pe teritoriul comunei-

lor, distribuirea alimentelor, oficiilor de plasare. De și nu s'a mers în executare așa departe, totuși în străinătate uzinele comunale acopăr o parte considerabilă a bugetului comunal. Să amintim aici numai cazul orașului Berlin—Lichtenberg, unde deja în anul 1914 uzinele comunale aduceau comunei un venit, care echivala cu 200% a întregului impozit comunal suplimentar. Și la noi acestea venite sunt lăsate încă în mare parte speculației private!

Administrația modernă caută a realiza aceste teze fundamentale și prin sacrificii: avem zeci de exemple, ca orașele (mai nou la noi Aradul) răscumpără concesionarea făcută în trecut asupra astorfel de întreprinderi, pentru a și asigura direct întregul venit, care derivă în primul rând din progresul orașului și din sacrificiile sale aduse pe teren cultural și social.

Ajutorarea și prosperarea industriei la tot cazul nu e numai interesul proprietarilor a celor industrii, ci încă în măsură mai mare o pretinde economia națională, interesul țării; dezvoltarea industriei, fabricilor e una dintre cele mai importante chestiuni ale țării, iar pentru oraș o fabrică mare înseamnă înviroarea vieții lui economice, ocuparea alor sute și mii de mâni lucrătoare și — un contribuabil viguros.

Sprîjinirea industriei în un stat agrar, ca al nostru, e mai înăpoiată; (înțelegem interesele generale ale prosperării industriei, crearea ocaziilor de a produce, nu favorizarea individuală a unei sau altei fabrici ori societate, cari din urmă cazuri mai mult stînjenesc producția, decât să o încurajeze). În corpurile legislative — deci și în guvern — sunt reprezentate în preponderanță interesele agrare; așa acești reprezentanți la tot cazul vor apăra interesele agrare directe, înainte de favorurile indirecte, cari îi revin și lumii agrare din dezvoltarea industriei. Înțelegând acestea, orașele vor suplini și întregi măsurile statului pentru dezvoltarea industriei, căci între conducătorii orașelor de sigur nu va fi unul, care se albe ceva de spus contra prosperării întreprinderilor private, mărin bogăția comunei și averea națională și capitalul acumulat la singuratici. Însă cu atât mai puțin se poate excepționa conducerea uzinelor de interes public și cu caracter de monopol în regie comunală, când venitul lor ușurează considerabil povara impozitelor. Abateri dela acest principiu nu se admit, decât în cazuri cu totul excepționale, când nu este posibilitate de a face altfel.

Nu e serioasă, ci numai comoadă, scuza, că întreprinderile de stat sau comunale nu s'au

adeverit destul de lucrative; dacă în multe cazuri de fapt e așa, împrejurarea aceasta nu e motiv pentru ca statul sau comuna să nu-și creeze, sau chiar nici să nu conducă întreprinderile de interes public existente în regiile, fiecare om de inimă va căuta, ca să învețe cum trebuie delăturată din conducerea lor indiferența și comoditatea orientată și conduse așa ca prin organizație practică și comercială, simplificare și în consecință eficientizarea organizației lor, să fie prin veniturile produse spre ușurarea sarcinilor publice. Într'adevăr, comunele în cazul că s'ar urma în general principiul regiei proprii și a comunalizării ar putea avea și avantajul unui depozit comun pe bază de mutualitate pentru materiale și piesele necesare la întreprinderile lor, cari încetul cu încetul s'ar forma după tipul, care în practică s'a dovedit cel mai corespunzător pentru nevoile lor.

Conducătorii comunelor, ca și guvernul, trebuie să se ocupe de chestiunile acestea.

Maghiarizare cu gaz metan.

Publicăm în extras Memoriul în chestiunea gazului metan, înaintat sub No. 3451 cons. guvernului maghiar de către Congregația orașului Cluj în anul 1914. Acest elaborat s'a trimis tot atunci tuturor orașelor și județelor din Ungaria, cu rugarea din partea Clujului, ca el să fie sprijinit în aceasta chestiune.

Comentar nu-i facem fiind și așa destul de instructiv, mai ales partea II.

I. „Examinând intensiv și conștiencios chestiunea aceasta, importanța și chemarea gazului metan s'a desfășurat în legătură cu ea înainta ochilor noștri așa de puternic, scopurile regnicolare ale țării s'au ivit cu așa imperioasă gravitate, încât ne-am ținut de datorința, ca sistematizând raportul nostru detaliat, să-l aducem la cunoștința publicului orașului Cluj pe de o parte, iar pe de alta a publicului țării întregi...

...Este știut în general, că cea mai arzătoare rană a economiei noastre naționale este industria noastră nedezvoltată.

Comorile naturale și materiile prime ale țării noastre se exportează în cantități mari, ducând cu sine ocaziunea lucrului necesar pentru prelucrarea lor, împing în străinătate și sutele de mii de muncitori, avizați la sămbrie: pe cei mai importanți factori ai producției naționale. Scăderea lor reduce numărul căsătoriilor și nemijlocit, — însă prin reducerea numărului

lui nașterilor mijlocit, — puterea de apărare a țării, având urmare și pentru generația viitoare. Acestea sunt consecințe grave, ba chiar fatale ale realității triste, că în vreme ce nu suntem în stare să asigurăm lucru permanent muncitorilor noștri, pe de altă parte materialul produs la noi îl cumpărăm încărcat cu taxa de export și import: ade-văratele produse industriale fac numai $\frac{1}{8}$ parte din exportul, iar $\frac{6}{10}$ din importul nostru.*) Astfel se poate înțelege, că în schimb pentru importul nostru de articole industriale în valoare de peste o mie cincisute milioane coroane, se exportează în străinătate cea mai considerabilă parte a câștigului nostru național. Din cauza aceasta nu este câștig la noi acasă, nu e bunăstare, nu e îngrămadire de avere; pentru aceasta cade pe singuraticul cetățean, al teritoriului nostru rar populat un venit, în proporție mai mică, decât în alte țări și tot pentru aceasta sunt mai mici izvoarele de venit ale statului...

...luând în considerare bogăția Ardealului în tot felul de materii industriale brute (lemn, piatră, metal): devine reală afirmațiunea, — care la prima privire pare a fi prea exagerată, — că printr-o politică industrială sistematică în Ardeal s'ar putea crea o industrie mare și înfloritoare, bazându-ne pe gazul metan.

II. Ca să putem cumpăni întrebuințarea gazului metan pentru înflorirea industrială, după importanța sa deplină, trebuie să avem în vedere situația actuală a Ardealului și importanța, care o are dezvoltarea industriei mari, progresarea industrializării din punctul de vedere al rezolvirii chestiunii naționale.

Precum a expus deja și Agustin Beksics, până când Ardealul nu este întărit din punctul de vedere al maghiarimei în așa măsură, încât caracterul său unguresc să poată fi considerat de asigurat și pentru caz de stăpânire dușmană, până atunci nu putem fi liniștiți pentru soarta țării noastre.

Dovada evenimentelor petrecute în timpul din urmă în Balcani, formarea, respective întregirea după naționalități a statelor din apropierea noastră imediată, pretind imperios rezolvirea chestiunii naționalităților în mod grabnic și temeinic dar totodată pacinic, în mod demn de un popor cult și de spiritul epocii noastre.

Rezolvirea chestiunii naționalităților în felul acesta, între împrejurările actuale numai prin

*) (Azi e raportul și mai defavorabil (n. r.)

industrializarea Ardealului se poate efectua. Ar conduce departe desbaterea temeinică a chestiunii acesteia, aici numai atâtă remarcăm, că masele mai mari de naționalității (valăhe) s'ar putea scoate din izolarea lor actuală, ostilă pentru cultura maghiară, și cari mase nu pot fi apropiate de aceasta și scoase din starea lor mizeră, s'ar putea ridica din cercul lor de idei, strîmt și condus exclusiv de conducătorii lor preocupați și ar putea fi făcute mobile pentru învalmășala vieții culturale și economice a națiunii întregi și prin aceasta în atmosfera unității și consolidării naționale maghiare; însă aceasta numai așa ne-ar putea succede, dacă cu ajutorul fondărilor industriale făcute prin ținuturile locuite de valahi vom transforma surplusul acestei naționalități și în general o parte a ei din ce în ce mai mare, în lucrători industriali.

Asemenea și surplusul maghiarimei și în general masele mai mari a maghiarimei iarăși numai prin stabilimente industriale s'ar putea transplanta în părțile mai periclitate ale Ardealului.

Să tragem folos din învățăturile exemplorilor din țară și din străinătate: în partea nordică stabilimentele industriale au transformat la vederea noastră orașele: Kisgaram, Rutika, Zsolna în insule considerabile ale limbii maghiare, într-o mare străină și transformă Krompachu-l, care nu demult avea în preponderanță streini, în „Krompa” cu populație în majoritate maghiară. În județul Hunedoara industria a făcut în decurs de o generație din plasa Petroșanii curat valahă o plasă aproape de jumătate maghiară, departe de teritoriul cu limbă maghiară, introducând un ic puternic între Valahimea din Ungaria și cea din România. Tocmai așa, cum s'a format în masa polonă din Silezia-Prusacă regiunea nemțească a Kattowitz-ului și precum în partea nord-vestică a Boemiei populația germană de pe valea Eger și din jurul Elbei este despărțită prin insula de populație cehă a minierilor dela Brůx-Dux.

Terenu de gaz metan, spre norocul nostru, par'că ar fi un semn al sorții, este situat în mijlocul Ardealului astfel, că cea mai mare parte a teritoriilor locuite de naționalități se află în apropierea lui nemijlocită. Iar ținutul câmoului de gaz deja explorat și deschis complet, care formează centrul terenului de gaz este astfel situat, că industrializarea și maghiarizarea lui — prin întrebuițarea insulelor de limbă maghiară deja existente, — ar aduce în legătură, fără întrerupere, maghari-

mea din valea superioară a Mureșului și din județul Solnoc-Dobâca, cu cea din Cluj și din jurul Calatei. Că ce însămnătate are unirea ținuturilor de limbă maghiară, cari azi sunt separate printr'un ținut cu limbă străină, — este superfluu să se expună mai pe larg.

Printr'un conduct bine administrat orașele aflătoare pe terenul de gaz și în jurul acestuia, cari de prezent sunt sărace din punct de vedere industrial și cari ch'ar din motivul acesta se dezvoltă anevoe, s'ar putea transforma în centre industriale înfloritoare și pe lângă aceasta s'ar putea înființa un sir întreg de stabilimente industriale separate, legate de locul exploatării materialelor brute, cari însă fieștecare ar avea importanța câte unui mic orașel: cari toate ar fi câte o fortăreață a îmbogățirii naționale și totodată focare iresistibile pentru contopirea națională. (Statistica noastră ne dă dovadă neîndoelnică, că industrializarea și maghiarizarea sunt împreunate: numărul maghiarimei crește de două-trei ori mai repede în orașe ca și în provincie.)

Asfel se pot crea în industrie prin 2—3 sute de mii de oameni un milion de suflete fără n'ci un sacrificiu ori efortare specială și prin aceasta se poate porni cursul asimilării pacifice în proporții până acum ne'nchipuite, ceea ce ar fi cu atât mai sigur, deoarece poporul odată industrializat pleacă mai departe și răspîndindu-se în patria maghiară, cât mai curînd se asimilează total și în locul lui intră generații de-a naționalităților tot mai multe.

Ne-ar conduce prea departe expunerea ideii, că ce rezultat ne promite felul acesta a rezolvirii chestiunii naționalităților față de sistemul colonizării și în general a politicii de improprietărire, propogată de mulți, însă poate mai puțin îndreptățit care și pe lângă jertfe uriașe promit în proporție cu mult mai mici, mai nesigure rezultate.

Aci am voit numai să relevăm toate acestea, ca să accentuăm cu deplină gravitate importanța regnicolară a industrializării Ardealului, — care întrece orice altă chestiune, — și care prin formarea și aglomerarea consecințelor azi deja a ajuns o adevărată chestiune de existență pentru națiunea maghiară.

Ardealul este fortăreața de graniță a patriei noastre; chestiunea posesiunii lui devine din ce în ce mai importantă atât din punctul de vedere al marilor puteri, cât și din cel al popoarelor balcanice, cari emulează între sine pentru acapararea hegemoniei. Rezolvirea chestiunii naționalităților în felul acela, că gravitatea înafară să se înlocuiască, prin

conlucrarea economică pacinică, cu idea consolidării și contopirii sentimentelor și cultu-
rei, — azi în Ardeal înseamnă asigurarea
existenței noastre naționale, conservarea in-
tegrității teritoriale a patriei noastre și delătu-
larea marilor neajunsuri ce ne ar putea sur-
prinde“.

„Suprindera“ totuși, s'a produs!

Chestiunea construcțiilor de clădiri.

(Continuare și fine.) Dr. E. A. Dandea.

Orașul Cluj a luat toate măsurile, ce-i stau
în putere pentru a încuraja și chiar constrânge
la construire: prima prin scutirea de dare co-
munală a construcțiilor noi și scutirea de vamă
a materialului de edificat, iar pentru constrân-
gerea la edificare a celor ce sunt în stare se
o facă, a substernut guvernului un proiect de
lege în baza legii pentru încurajarea construc-
țiilor; a instituit în 1920 „Taxa pe chirie“,
care însă durere a fost redusă de Ministerul de
Interne până la marginea imposibilității cu toate
că ea a fost introdusă în Germania de către
stat în un mod radical și cu succes uimitor.
Mulțumită acestei măsuri azi Germania con-
struiește deja anual câte o locuință pe toată
suta de locuitori. Fîlîndcă, după cum am arătat,
cauza principală a stagnării construcțiilor este
în primul rînd lipsa de capital, de împrumut
convenabil nu scumpetă a materialelor și a
muncii, în Germania însuși statul asigură ca-
pitalul necesar. S'a constituit impozitul de stat
pentru „fondul construcțiilor“ și orașele încă
sunt obligate prin lege de a percepe un ase-
menea impozit. Trebuințele de împrumuturi
peste sumele astfel încasate le-au pus la
dispoziția statului spre distribuire marile in-
stitute financiare și în rîndul prim institutelor
de asigurare.

Impozitul German pentru construcții e
considerabil, în general cad 30 M. pe un cap
de locuitor (după Radó, cons. tech. Târgul-
Mureș, trimis pentru studii la expoziția din
anul curent la Lipsa). Din un asemenea im-
pozit ar rezulta în România cel puțin 500
milioane lei pe an. Impozitul pe chirie — care
are aceeași menire — încă e în conformitate
cu necesitățile: 25% a chiriei, și acum e în
drum spre realizare o urcare nouă la 50%.
Așadar urcarea chiriei — după cum am pro-
pus și noi — în aceste cazuri nu-i revine
proprietarului, ci fondului pentru construcții.
Prusia distribue din aceste fonduri anual peste

unu și jumătate miliarde mărci pentru con-
strucții nouă; din suma aceasta nu mai re-
plătesc cei ce edifică deficitul costului de
construcție, sub care se înțelege diferența
între spesele de construcție azi așa urcate și
între valoarea stabilă, definitivă a edificiului,
care se va stabili peste 20 ani. Și restul
costului de construcție îl acordă statul sau
comuna ca împrumut cu amortizare, fără in-
terese pe 30 ani. Așa să nu ne mirăm, dacă
în Prusia s'au construit în anul trecut 40.000
locuințe, afară de celea clădite de întreprin-
deri și particulari fără nici un ajutor, cari
încă au construit 35.000 locuințe.

Uniunea comunelor belgiene și statul au
subsidiat dela 1918 până 1921 cu aproape un
jumătate miliard de franci construcțiile de
locuințe; țăranilor și proletarilor lipsiți le-a
acordat statul bani și materiale până la cinci
optimi din valoarea casei, iar Banca Națională
le da avansuri cu dobânzi de 2%.

Între astfel de condițiuni criza de locuințe
și la noi s'ar rezolva; s'ar începe construc-
țiile în regiile a comunelor, de cari Bruxellul
are numai pentru anul viitor 6000 în pro-
gramul său, iar restul țării alte 19.000, —
între cari mai multe orașe-grădini.

La construcțiile nouă se folosește în Franța,
Belgia și Germania cărămidă de 4—5 ori mai
mare, ca cea obicinuită la noi, fiind scobită
și astfel cu 40% mai eficientă ca a noastră. Să
folosește des și material de zidit fabricat,
fără se fie ars, pentru a fi mai eficient.

* * *

Ca încheiere să-mi fie permis să dau con-
form promisiunii făcute la finea articolului
din numărul precedent, o mică statistică a socie-
tăților de construcție din Germania fiindcă
celea din alte țări durere — nu am avut po-
sibilitatea de a le studia.

După „Statistische Korrespondenz“ No. 48 din
24 Decembrie 1921 în Germania au fost în ființă pe
data de 1 Ianuarie 1921 2516 societăți de construcții
față cu 2126 câte erau în 1 Ianuarie 1920. Plusul de
420 se compune din 476 înființări noi față de 56
desființări. În primele 11 luni ale anului trecut s'au
sporit numărul societăților încă cu 640 înființări noi,
așa, că la finea lunii Noemvrie 1921 au fost în total
3186 astfel de societăți.

Să vedem acum numai una dintre cele 3186
de societăți, ce a creat și cu ce mijloace. „Zeitschrift
für Wohnungswesen“, caetul I din a. c. ne comu-
nică, că orașul Essen a primit în anul 1919—20 dela
stat ca cota din impozitul pentru construcții 37.483.600
mărci pentru construcțiile începute și terminate în
acel an; peste suma de sus a contribuit încă orașul
cu costa sa obligatorie de 12.494.583 mărci, în total
deci au fost la dispoziție 49.978.183 mărci. Din suma

a aceasta s'au construit în orașul Essen 352 căsi pentru o familie sau câte o locuință și în total cu 1693 camere de locuit; 129 căsi cu locuință pentru două familii cu 258 locuințe, cuprinzând 958 camere de locuit; 29 case cu locuință pentru trei familii, cu 87 locuințe și 300 camere; 12 case cu locuință pentru patru familii cuprinzând 48 apartamente și 160 camere și 59 căsi cu locuință pentru mai multe familii, având la oaltă 335 apartamente și 1215 camere de locuit. Deci în total 581 căsi cu 1080 apartamente și 4326 camere de locuit.

În anul 1921 la 13.300.000 mărci acordate de stat și 6.700.000 mărci cota obligatorie dată de oraș, orașul a mai contribuit separat încă cu 23.320.000 mărci. Așa apoi s'a construit în acel an din suma totală de 43.320.000 mărci 183 case cu 694 apartamente având în total 2535 camere de locuit și accesoriile necesare.

Luând în considerare toate construcțiile executate în orașul Essen dela armistițiu până în primăvara anului curent tabloul complet să prezintă astfel:

S'au construit în total 4933 locuințe pentru cari a contribuit

1. statul cu	60.583.000	mărci
2. orașul cu	63.678.100	"
3. minele de cărbuni cu	63.700.000	"
4. industria cu	18.422.710	"

la oaltă: 206.383.810 mărci

Afară de acțiunea menționată s'a mai construit de către societăți industriale și comerciale fără ajutorul statului sau a orașului încă 419 locuințe și un cămin pentru neșsurăți cu 472 paturi.

Asemenea în executare de către societatea „Allgemeiner Bauverein“ din mijloace orașenești construirea alor 100 case cu câte un apartament de 3 camere și accesorii, pentru a să vinde amatorilor în preț de 160.000 mărci casa.

Germania întreagă a construit în anul trecut în tota 600.000 locuințe! Șasesute de mii de locuințe într'un singur an, e un rezultat mai mult decât apreciabil și'n viitor rezultatul acesta va fi și mai mare, având în vedere, că prin urcarea din nou cu 25 la sută a impozitului pe chirie, se va realiza un plus considerabil deținut exclusiv construcțiilor.

Iar la noi totu ce s'a făcut este un paliativ spre a temporiza an cu an criza.

Exemplul Germaniei și a orașului Hessen convinge mai bine ca orice pledoar, că dacă statul dă comunelor mână de ajutor întru rezolvirea și mizeria de locuințe nu va mai exista mult timp. Sperăm, că nu ne vom înșela și la asta dată în competența și bunăvoința guvernului și a parlamentului.

Problema locuințelor e în strânsă legătură cu sănătatea și bunăstarea generației actuale și cele viitoare; ar fi util, ca guvernul sau comunele se încredințeze delegații lor cu studierea orașelor grădini din străinătate. (Dourges lângă Genin Liétard. Franța; Margarethenhöhe lângă Essen; Vreewyk lângă Rotterdam s. a), unde sunt plasate mii de familii în

bucuriile unui cămin propriu, salubru, hygienic. Condițiile naturale ale edificărilor există și la noi cel puțin în așa măsură ca în străinătate, lipsesc numai cunoștințele, spiritul de organizare și protecția — constrângere din partea statului; aceste lipsuri s'ar delătura, dacă s'ar studia și coordona sistematic toate măsurile luate și experiențele câștigate în străinătate s'ar adapta și valoriza pentru binele poporului nostru.

Guvernul — fără ajutorul căruia comunele încearcă înzădar — are posibilitatea și datoria să soluționeze, să ne scoată și pe noi din mizeria de locuințe atât de arzătoare și detestabilă din punct de vedere hygienic social și național.

Trebue deci studiate și adaptate exemplele din străinătate, celace nu credem, că se va considera o jertfă prea mare pentru ajungerea scopului. „Uniunea orașelor“ ca organizația cea mai chemată de a fi preocupată de aceasta chestiune sigur va ști face în curând guvernului propuneri practice concrete.

Desvoltarea de față a chestiunii locuințelor sau mai bine zis modul de rezolvare dat în cele trei articole anterioare și aici, natural nu are pretențiunea de a fi ceva complet, mai ales partea tehnică a fost numai atinsă ici colea, ne fiind aceasta chestie administrativă propriu zisă. Amănuntele ar urma să fie discutate și dacă voi obține consimțământul comitetului „Uniunii orașelor“ o să-mi iau voe a prezenta spre desbatere la proximal congres propuneri concrete, adeca un proiect de lege redactat în baza studiilor făcute asupra măsurilor legislative luate cu succes în străinătate.

Totuși prezentând din nou acestea idei, predate de mine înainte unei comisiuni în Septembrie 1920 — spre rezolvarea chestiunii construcțiilor și cari idei le socot realizabile în toate comunele urbane — pentru a fi discutate de public și experți, am nădăjdut să fac un serviciu în aceasta chestiune, pentru care nu se află altă soluție.

Fii mai cu dinadinsul în fapte înțelept decât în cuvinte.
(Porunci ale stoicilor.)

Precum nenumărate picăturile ploii, din nouri cu răpesciune pe pământ căsând, un viuet oarecare dau, iară vre-un glas tocmit nici cum, și precum toate coardele unui organ de musică, de-odată lovindu-se, un răsunet oarecare dau, însă vre-o melodie tocmită și după pravilele musicei alcătuită nici cum nu se aude, așa este și voroava multă și toate de-odată.
(DIMITRIE CANTEMIR.)

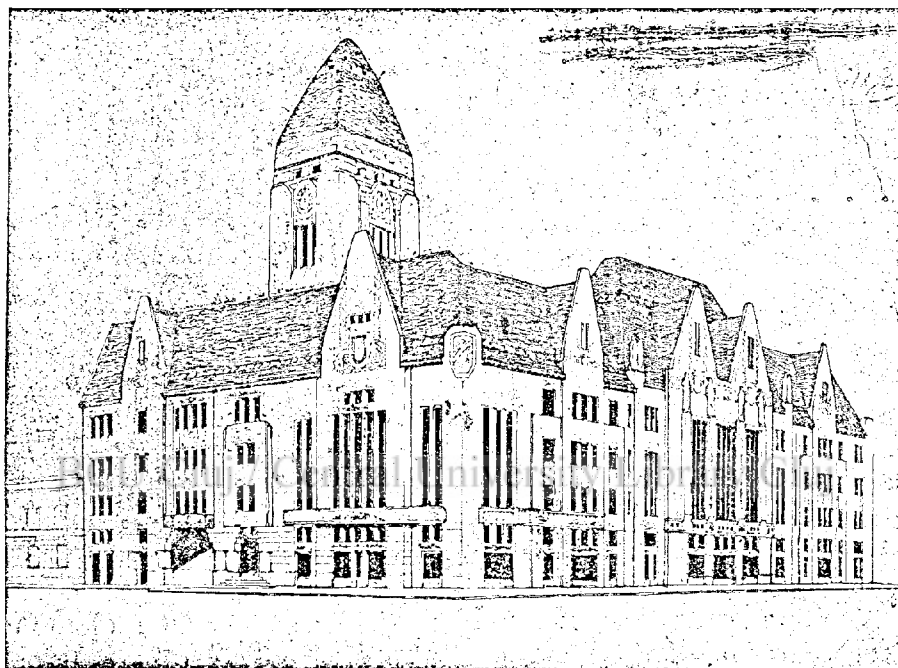
CONSTRUIREA UNEI PRIMĂRII NOUI ÎN CLUJ

(Z) Înainte cu 272 de ani s'a reparat pe urmă și sunt peste cincizeci de ani de când s'a constatat nevoia construirii unui edificiu potrivit pentru o primărie, căci cel existent atât din punct de vedere practic, cât și din motive estetice — arhitectonice nu face cinste orașului;*) dar pretindea aceasta și prestigiul comunei, care cerea deja de atunci să fie conducătoare în Ardeal.

În 1890 cu No. 259, Congregația orașului îndrumă din nou Consiliul, ca să i prezinte propuneri

și planuri referitoare la construirea unei noi primării. Și e caracteristic pentru birocratismul vechi administrației, că deabia în anul 1910 a reușit să publice concurs pentru întocmirea unui plan al edificiului primăriei din Cluj. Dar nici la preluarea administrației, în anul 1919 nu a fost chestiunea într'un stadiu mai înaintat. Din contră, administrația veche a renunțat și la dreptul de exproprieră, odată hotărât, a casei Simay din Piața Unirii No. 3, necesară la executarea planului de construcție primit de oraș; din aceasta re-

PREMIUL
III

INGINER
TORNALLYAY ȘI
TABIAN

nunțare a urmat obligația de despăgubire față de proprietar, așa că administrația română a fost silită să achite sub acest titlu 20 000 Coroane.

După ce în decursul celor 50 de ani, timp normal orașul Cluj numai a desbătut chestiunea, administrației actuale i-se impune realizarea ei, cu toate împrejurările economice-financiare nefavorabile.

Conform planurilor aflătoare în proprietatea orașului (vezi cele 3 clișee) s'ar construi o Primărie-Redută cu toate sălile necesare, pe locul actualei Primării căruii îi aparțin și imobilele din Str. Regina Maria 2 și Piața unirii 2. Totodată trebuie din nou executată exproprieră casa Simay din Piața Unirii 3, deoarece o înțelegere de vânzare benevolă nu e probabilă.

Planul I. (vezi dosul copertei) construiește Primărie-Redută pe întreg teritoriul arătat, constituind din Piața la No. 2 în str. G. Brătianu un pîeton acoperit, care ar fi în direcțiunea Str. Teatrului. Edificiul Primăriei cu intrarea din Piața e de sinestătător față de

(*) Vezi clișeu de Titlu al „Administrației“ între Teatru și monumentul Lupoalcii.

cel al Redutei care ar avea intrarea și fașada în Str. I. G. Brătianu. Conform părerii comisiei de cenzurare; „Planul e opera unui artist serios și dezvoltat; fașada se dezvoltă organic din planurile fundamentului și exprimă caracteristic destinația edificiului. Ar fi de dorit ca intrarea principală a Primăriei să se evidențieze mai mult și să se diferențieze de arcurile dela intrarea prăvăliilor”.

Spesele; Calculată edificarea de 99 300 m³ la 60 K, 2, 979 000 K (1910).

Planul care a câștigat premiul II (vezi coperta) încă umple întreg teritoriul însă aplică un *cour d'honneur* și un pasaj apt și pentru comunicația cu vehicule. Intrarea principală a Primăriei e comună cu a Redutei.

Premiul prim s'a acordat de comisiune cu 6 voturi contra 2, iar al doilea unanim.

În baza planurilor premiate ar trebui făcute calculațiile de costul actual al executării și al rentabilității, luându-se în considerare modificările propuse deja de comisiunea de cenzurare și eventual unele schimbări de arhitectură cari se vor găsi de necesare.

De și administrația Română a moștenit rezol-

Varea atîtor chestiuni capitale, de și ea e conștientă de inutilitatea conceperii unor planuri mari, pentru cari nu are mijloace financiare, totuși chestiunea Primăriei-Redute trebuie studiată și ținută neconținut la suprafață, fiind starea actuală insuportabilă și fiindcă tocmai azi Clujul Românesc nu mai poate rămânea fără o Primărie monumentală și o sală potrivită pentru ținerea atîtor întruniri și concerte, care sunt reclamate de viața sa socială dezvoltată și intensă. Edificiul de azi a primăriei nu mai are nici baream patina sa istorică, decum să corespundă trebuințelor practice și estetice. Iar prin orînduirea rațională a localităților de prăvălii, credem că s'ar putea afla o rentabilitate în construcție și între împrejurările de azi

Averea imobilă a orașului Cluj.

De cons. Dr. Victor Bofa.

Consecvenți promisiunii noastre făcută către cetățenii cari se interesează de chestiunile orașănești și, de credință că obiectul pe care îl tratăm își are importanța sa vom expune în următoarele situația, respective, datele asupra averii imobile orașănești.

Pentruca să ușurăm cetitorilor noștri parcurgerea ei, o vom grupa pe categorii, după cum urmează:

1. *Edificii*: Orașul e proprietar alor 88 edificii, dintre cari 80 sunt edificii publice cu destinația pentru birouri, asile, școli, spitale, uzine și cazarmе iar 8 sunt închiriate.

2. *Moșii*: a) „Tarcea” situată la 16 klm. de Cluj, compusă din 250 jugh. arător, 600 jugh. fânaț și 1550 jugh. pășune comună în total 2400 jugh., se administrează în regie proprie; — b) „Lomb” situată la 6 klm. de Cluj compusă din 500 jugh. dintre cari, edificiile și 35 jugh. date în folosință gratuită pe timp de 10 ani orfelinatului „Principesa Elena”, iar restul moșii e arendat forțat.

3. Locuri virane: 49 jughere cat.

4. Pășuni comunale: 714 jugh. cat.

5. Parcuri: 69 jugh. cat.

6. Țimțere: 22 jugh. cat.

7. Păduri: a) „Lomb” esența goron, suprafața 305 jugh. cat.; b) „Feleac” esența, goron și mesteacăn, suprafața 672 jugh. cat.; c) „Coruș” esența, goron, suprafața 335 jugh. cat.; d) „Săcel” esența, goron și fag, suprafața 287 jugh. cat.; e) „Muntele Băișor” esența, molid și fag, suprafața 1522 jugh. cat.; f) Gilău esența, goron și fag, suprafața 2502 jugh. cat.; g) „Furca” esența, goron și fag, suprafața 110 jugh. cat.; h) „Eseu” esența, goron, suprafața 26 jugh. cat.; i) „Hos-

mezeu” esența, goron, suprafața 9 jugh. cat.

Pădurile de sub a), b), c) și f) sunt situate în județul Cojocna, d) și e) în județul Turda-Arieș, g), h), i) în județul Solnoc Dobâca, și poartă numirea comunei în notarul căreia sunt situate.

Toate pădurile se administrează în conformitate cu prescrierea planurilor de amenajamente aprobate din partea Min. Agr. și domeniilor.

În scopul administrării acestei averi, orașul dispune de un șef administrator economic și un administrator în centru, un administrator la moșia Tarcea, precum și un inginer silvic, toți aceștia ca organe de specialitate.

E ajutat orașul efectiv și din partea comisiei economice orașănești, care se compune din distinse personalități de specialitate ca d-nii dr. Mihail Șerban dir. la Academia de Agricultură, Ioan Ciomag, dr. Ioan Dobrescu, George Chelemen profesori la Academia de Agricultură, Ștefan Akonez agronom, și alți fruntași proprietari agricultori din Cluj, în total 12 membri ordinari și 6 suplenți.

În conformitate cu legea pentru reforma agrară averea orașului Cluj, asemenea cade sub exproprierе deci viitorul apropiat va arăta, că din partea expropriabilă ce va rămânea orașului; pădurile trec în administrația statului.

Moșii și interesele Clujului

Numirea de „moș”, dată locuitorilor munților apuseni — de care sunt atât de mândri — derivă de acolo, că aceștia purtau odinioară pe frunte păr lung: moș = cirrus *)

Locuitorii munților sunt bine crescuți, fără mari pretenții, muncitori: fiecare membru a familiei lucrează și veștmintele și uneltele casnice le pregătesc acasă, bani nu dau numai în dare și pe grâu; distracția cea mai plăcută a tinerețului afară de „țarina” de duminică, e cântatul cu tu'n'icul.

„Țara moșilor” propriu zisă cuprinde teritoriul dela Bistra-Câmpeni, Certege, Neagra, Scărișoara, Vidra până la vârful muntelui Găina, Albac până la Someșul cald și rece, apoi Buciumani, Abrud, Abrudsatele, Sohodol, Roșia și Mușca, având în total vre-o 45—50.000 locuitori, dintre cel mai prețios și mai conștient element a poporului nostru. „Țara Moșilor” e de o frumsețe și bogăție naturală fabuloasă și plină de celea mai sfinte amintiri istorice cari

*) Laurian; Dicționarul limbii române, București 1876

se leagă de fiecare munte, pădure și stâncă, de fiecare fântână, încrucișare de drumuri și potecă.

Moșii au fost în trecut totdeauna aceia, cari i-și ridicau primii cuvântul și la nevoie brațul contra nedreptăților făcute națiunii noastre: ei au fost inima mișcărilor dela 1784, 1837 și 1848; la prăbușirea monarhiei Austro-Ungare ei au fost primii, cari au luat în mână puterea, fără a aștepta până la venirea armatei fraților de dincolo de Carpați.

Regimul maghiar vorbea de moși numai cu ură și frică; e natural, că departe de a veni cât de puțin într'ajutorul prosperării lor economice culturale, — ia neglijat cu desăvârșire în mod conștient. Administrația se ocupa de ei numai pentru a-i șicana cu „gloabe“ (pedepse) pentru pășunat și păduri și a-i teroriza la alegeri. Căi de comunicație în munți erau numai celea absolut necesare din punct de vedere militar și pentru exploatarea pădurilor erariale; o industrie, o școală specială nu s'a creat acolo, ci pentru toate acestea s'au cheltuit multe milioane din sudoarea noastră a tuturor — în Săcuime.

Moșii deci avizați exclusiv la puterile lor proprii se îndeletniceau cu o industrie de aur primitivă, cu lemnăritul și cu creșterea vitelor; gemând însă sub lipsa căilor de comunicație se susțineau greu și înainte de războiu; iar dela 1914 ne mai primind dinamitul și praful de pușcă necesar baieșilor și fiind duși bărbații la armată, femeile nu-i putea substitui în ocupația lor cum o făceau femeile agricultorilor; deci mizeria creștea, fiind potențată și de imobilizarea cerealelor, maximarea lemnului și restrângerea comunicației libere pentru lemnari și negustori de vite. Încă din vremuri vechi căuta statul să le răpească sistematic munții de pășune, minele și pădurile, cu un cuvânt singura posibilitate de traiu.

Nici după Unire nu s'a îmbunătățit soarta lor esențial, deoarece deschiderea de noi, căi de comunicație, ridicarea industriei de aur și lemn din letargie și crearea școlilor necesare pentru perfecționarea ei, precum și redarea pășunilor și pădurilor răpite de Statul Ungar așteptă și azi rezolvare *).

Fără acestea mijloace, prin cari se poate ajunge la exploatarea bogățiilor naturale din acelea ținuturi nu se poate sana starea deplorabilă, în care a împins urgia sorții populația din munți. le avem toți față de moși și noi înșine. Și până la realizarea unor planuri mai vaste, orașul Cluj va trebui să solicite deschiderea unei noi

Clujul trebuie să atragă în primul rând atențiunea celor în drept asupra datorințelor ce

căi de comunicație cu munții apuseni care va fi 18—20 km. mai scurtă ca cea azi existentă dela Cluj peste Feneș—Vlaha—Slăvădisla la Iara, care e de 50 km. Acest drum a fost construit intenționat în așa fel, că fie cu încunjur, dar se lege comune ungurești. Șoseaua nouă, care trebuie să ia ființă cât de îngrabă, ar trece prin comunele românești, anume dela Cluj prin Selicea, Filea de jos și sus la Iara și Buru, având astfel legătură cu șoseaua națională Turda—Abrud și favorul scurtării drumului acesta la 32 km. Șoseaua națională înterează Clujul și de aceea, că are păduri întinse pe teritoriile cari trebuie să le traverseze drumul amintit, cari s'ar valoriza neasămănat mai bine făcându-se prin noul drum scurtarea transportului.

Mai are Clujul o datorință morală față de comuna Someșul-cald. Comuna aceasta curat românească a pierdut în favorul Statului — ca consecința unui odios proces, care la Curtea de Apel din Cluj l-a câștigat, însă la Curia din Pesta l-a pierdut definitiv, după afirmațiunea sătenilor numai din motivul că au fost Români și care proces a durat 40 de ani — pădurile aflătoare în hotarul seu. Acest teritor le servea și de pășurat. Pierzându-l, comuna a sărăcit îngrozitor, ne având altă posibilitate de muncă, decât exploatarea pădurii și creșterea vitelor.

Teritoriile răpite dela comunele românești Statul le-a vândut în parte comunelor ungurești iar în parte le-a folosit pentru scopuri de colonizare, fiind toate puse la dispoziția „Inspectoratului colonizării, Cluj“. Așa și orașul Cluj a cumpărat în anul 1917 un teritor de cca 1000 jug. cat. pe un preț de 120.000 Cor. Comuna Someșul cald a făcut și ea ofert pentru a cumpăra acest teritor, care ia fost luat din proprietate, însă să înțelege că inspectoratul colonizării nu era de aceea în Cluj, pentru ca să ajute comunele românești și așa a rămas definitiv fără acest teritor. Acum comuna s'a adresat din nou, — de astădată Clujului românesc, — ca să i-se vândă ei vechea sa proprietate, și orașul de sigur va afla modalitățile, ca să i-se satisfacă aceasta prea justă cerere.

Moșii — ca și comuna Someșul cald — nu cer în milă nește vagoane de porumb, ci cer — cu tot dreptul și în interesul țării întregi — ocaziune de lucru, posibilitatea de a și desvolta energia din brațele lor vânjoase prin acordarea pământului necesar traiului lor, prin deschiderea căilor de comunicație pentru valorizarea bogățiilor din pădurile și interiorul munților lor și prin înființarea școlilor primare și de meserii pentru ca să aibă posibilitatea de a se cultiva.

Dr. E. A. Dandea.

*) O școală industrială a proiectat guvernul la Cămpeni.

UNIUNEA ORAȘELOR.

(x) Cu deosebită satisfacție vedem realizată idea Uniunii orașelor în forma depusă în statutele ei, care formă o face capabilă de o activitate sistematică, continuă și deci de sigur rodnică. Considerând viul interes, care l-au dovedit față de organizația noastră toți factorii competenți și înțelegerea deplină a importanței ei avem celea mai motivate speranțe, că deja în apropiatele mari reforme legislative Uniunea noastră va fi de mare folos țării și orașelor.

Reușita acestei acțiuni pe noi ne bucură cu atât mai mult, că „Administrația” a fost deja dela apariția ei o propagatoare al acestei idei; într’adevăr, deja în Nrul I din 1 Ianuarie a. c. scriam cu ocaziunea anunțării congresului primarilor orașelor mai mari, care a fost plănuț la București în luna Ianuarie:

„Întrunirea aceasta o salutăm cu bucurie toate orașele, fiind absolută nevoie de a schimba ideile acum, în pragul reformei administrative, care trebuie să asigure progresul gospodăriilor orașenești.

Din parte-ne am propune să se institue un birou permanent, care s’ar ocupa cu toate chestiunile de interes comun al orașelor, făcând comparația între cultura materială și spirituală a orașelor, spre a să întregi reciproc instituțiile lor după modelul celor aflate în viața practică mai bune.”

Și de atunci aproape în fiecare număr am amintit și susținut *ideia organizării tuturor orașelor*, am luat inițiativa, sarcina pregătirii proiectelor, a convocării consfătuirei prealabile și a primei adunări generale; nimeni nu regretă oboseală, dacă aceea are ca rezultat realizarea scopului.

Care este spiritul general al delegaților orașelor reiese din toate adresele, prin cari se anunță participarea la adunarea generală. Dintre adresale acestea am putea publica oricare: e în toate exprimat spiritul de dragoste reciprocă și înțelegere. Iată d. e. adresa primită dela primăria orașului Constanța:

„Consiliul orașului nostru, în ședința dela 19 Mai a. c. luând cunoștință de hotărîrea luată pentru constituirea „Uniunea orașelor din România” a înbrățișat cu căldură invitarea ce ni s’a făcut; aceasta cu atât mai mult, cu cât ea ne vine dela frații noștri de peste Carpați.

Suntem alături de Dv., căci scopul este mareț iar rezultatele vor fi de un folos netăgăduit administrațiilor orașelor noastre, — lip-

site astăzi de o organizare bine chibzuită.

Pentru aceste motive și convinși de dreptățile cauzei noastre pe care o vom susține, ori de câte ori va fi nevoie, până când glasul nostru va pătrunde acolo, unde trebuie să ajungă — vă rugăm să considerați orașul Constanța ca membru în Uniune etc. etc.”

Constatări...

„Lăsați-i să scrie ce vor, și noi să facem ce avem de făcut”. Carol al VII-lea.

Administrația română în orașele din teritoriile alipite întâlnește pe lângă greutățile generale și unele speciale: trebuind să administreze un număr mare de cetățeni de naționalitate străină, administrația cinstită, românească nu poate avea sprijinul moral sau material al acestora, deoarece trecutul căderii lor este prea apropiat ca să se poată familiariza cu stările schimbate. Presa străină, — onoare prea rarelor excepțiuni, — hulește și caută din principiu să discrediteze ori ce acțiune sau dispoziție; merge uneori până acolo, că azi scrie filipice vehemente contra unor dispoziții, cari eri chiar ea le pretindea „în interesul public”. Alte ori descopere și lipsa de calificare a unor corporațiuni administrative cari sunt azi compuse din oameni cu calificări superioare celei legale și în deosebi superioare calificărilor înaintașilor lor unguri, etc., etc.)*

Administrația noastră e pătrunsă de sentimentul împlinirii datoriei și conștientă de interesele naționale și sociale, care îi sunt încredințate, precum și de opera săvârșită în trei ani sub scutul ocrotitor al puterii statului Român; ea nu-și acopere lipsurile izvorâte din împrejurările extraordinare, precum pe lângă toată încrederea în puterile proprii nu se îmbuibă de succesele muncii sale încordată, stăruitoare și însuflețită, ci continuă a-și face datoria.

Încercările de ai ironiza sau micșora activitatea, apărute ici-colea în presa amintită sunt sau de neîncredință, sau sunt de a se atribui apariției patologice constatată științific de caracteristică spiritului parvenitului și furiosului neputincios: ne având ei nici bază, nici răbdare, nici capacitate pentru câștigarea de cunoștințe temeinice, profunde, voesc totuși să se arate cumînți — doar aceasta e secretul reușitei. De aceea recurg la arma satiei, bagatelizării simulând o superioritate, care e de fapt numai o mască pentru superficialitate și goliciunea de idei; dar înaintea unora reușește să apară ca o expresiune pregnantă a înțelepciunii profunde, ceea ce este numai frivolitate goală, seacă de idei și lipsită de spirit, devenită al doilea caracter al acestor indivizi mediocri, cu sufletul bo'nav.

*) Vezi No. 1, pag. 5; No. 2, pag. 4; No. 4, pag. 4, No. 5 articolul prim și No. 8, pag. 3 din „Administrația”.

Chiar la noi în Cluj s'a aflat un z'ar maghiar, care și înființarea Uniunii orașelor a tratat-o după metoda descrisă mai sus. Al't z'ar are rubrică stabilă pentru asemenea articole.

Ce nu se poate admite este, că pamfletistii aceștia să reușească a descuraja, desgușta sau influența și pe oameni de valoare adevărată, cu putere de a produce și de a organiza. Cine p'trunde gândul ascuns al acestor oameni, nu se lasă nici decât turburat de moralele lor fațarnice, totdeauna cu gânduri laturnalnice, ci ignorând toate uneltirile, continuă a-și face datoria cu aceeași dragoste de muncă, încredere și însuflețire pentru binele orașului și a națiunii.

Așa se face că noi nu avem și nici nu ne lipsește un Seghedin, un Vaț o Gherlă sau un Kolozsvár, unde se mucegau nevinovații în închisori, gazetarii noștri, cari nu jurau credință ideilor lui Tisa și lui Apponyi, cari „patrioți” cum erau voiau să maghiarizeze și cu gaz metan! Dar încă pe acele vremuri bl'st'mate naționalitățile făceau majoritatea populației țării! Noi nu avem nevoie să le urmăm metodele desperate, fiind cu noi dreptatea, deci și Dumnezeu. Deac.

EVACUAREA JUDECĂTOREASCĂ ȘI REPUNEREA PRIN OFICIUL DE INCARTIRUIRE

e o chestiune care s'a discutat mult și la noi. În Germania s'a format — conform unei decizii a judecătorei din Münster — judicatura în sensul că atribuirea locuinței prin oficiul de incartiruire unui locatar, care a fost evacuat prin judecătore din același cvartir e ilegală și de aceea inadmisibilă, fiind în contradicție cu principiile fundamentale ale dreptului și cu siguranța de drept. În asemenea spirit s'a pronunțat și judecătorul II. din Berlin: nu se admite, ca oficiul de incartiruire să zădărnicească executarea sentinței judecătorești prin ceea, că asignează datorașului locuința la a cărei evacuare a fost definitiv judecat; asemenea procedură ar periclita siguranța de drept.

Înalta curte de casație a Prusiei însă, tratând cerul de activitate a Primăriei față de cel al oficiului de incartiruire (sentința senatului I. 19 Februarie 1920 I. A. 3919) se pronunță, că Primăria ca autoritatea locală în drept de a lua măsuri polițienești, e obligată a sistă starea lipsii de adăpost care e contrară ordinii polițienești. Cu toate acestea repunerea se poate ordona numai în caz de lipsă inevitabilă, dar și în acest caz numai temporal, anume pe timpul de care are poliția necondiționat nevoie pentru a procura la rândul ei în alt loc adăpostul necesar celor repuși în mod interinal.

Procedura statuată de Inalta curte de casație prusică — dacă poliția e la înălțimea chemării — să vede aptă pentru a împăca — ce e foarte greu — și principiul siguranței de drept și nevoile sociale. Z.

„Nu autorul dă valoarea unei opere, ci opera mare numai valorifică pe un autor“.

ASIGURĂRI POPORALE ȘI PREVENIREA ACCIDENTELOR.

Pe lângă asigurările sociale de stat s'au răspândit în alte țări foarte mult și asigurările făcute de pături largi din popor la instituții private de asigurare. Deja în largi anul 1911 tot al 8-a german era asigurat, fiind numărul total al asiguraților 8 milioane, iar suma asigurată 1600 milioane mărci.*)

Mai populară este aceasta asigurare în Anglia și în Statele Unite. În Anglia au fost în anul amintit la 16 institute 30 milioane asigurări, iar în Statele Unite la 32 societăți 25 milioane.

Asigurările populare — după cum arată și numirea lor — cuprind asigurări pe viață pe seama maselor mari ale populației; ele se caracterizează prin o sumă maximă, peste care nu se pot face (în 1911 era 2000 mărci) prin o procedură de primire simplificată, de obicei fără vizită medicală și prin premii de termene scurte, cari se percep dela asigurați cel mult lunar ori trimestrial, pentru a nu pretinde sume mari de odată.

Un alt rău recunoscut că industriilor noastre le lipsește instalațiunile necesare pentru prevenirea accidentelor muncii. Importantul este nu intervenirea după producerea nenorocirilor, — ci mai de grabă măsurile, ca aceste nenorociri să fie prevenite, să fie exclusă posibilitatea unei catastrofe ca cea întâmplată deunăzi la Lupeni.

Ministrul muncii a recunoscut de curând, că actuala lege a asigurărilor nu mai corespunde exigențelor vieții de azi și a făgăduit modificarea ei.

La întocmirea legii modificatoare va trebui să fie luate în considerare experiențele realizate pe calea asigurărilor muncitorești în străinătate, și asemenea să se pună întreprinderilor industriei obligațiuni stricte și serioase în ce privește înzestrarea lor cu aparatele de salvare necesare.

Nu mai cu chipul acesta coeficientul accidentelor de muncă se va reduce din ce în ce mai mult, iar muncitorul va fi pus în condițiuni de viață și de activitate corespunzătoare progreselor științifice și civilizației de azi.

Folosile sociale, cari derivă din măsurile preventive și asigurări sunt de obște cunoscute; totuși la noi aceste instituții de ajutorare a poporului sunt o chestiune, care așteaptă rezolvarea în viitor. Ar fi potrivit, ca comunele, în primul rând celea urbane să se ocupe cu ea și să solicite înființarea alor astfel de instituțiuni, în spiritul celor predate mai sus.

*) După: Manes, Versicherungswesen, Leipzig—Berlin 1913. (Y.)

„Nu studiez de cât ceea ce-mi place; nu-mi ocup spiritul decât cu ideile ce mă interesează. Ele vor fi folosite sau nefolosite, fie mie, fie altora; timpul va aduce, sau nu va aduce, împrejurările care vor trage folos din rezultatele la care ajung. În ori-ce caz voi fi avut avantajul neprețuit de a nu contră și de a-mi fi urmat gândul și caracterul“. CHAMFORT

„Mulle i-se pot da unui popor de un om și de un moment, dar el păstrează numai ceea ce este în stare, prin toți oamenii săi în orice fel de moment“.

18 Octombrie 1915.

N. IORGA

Din Clujul de odinioară

Traducere din „Istoria Clujului”
de: Alexiu Iakab, vol. II, pag. 709.

... „E un eveniment de mare importanță în viața internă a orașului repararea primăriei orașului în anul 1650 și diregerea emblemor și a înscrispțiunilor simbolice colorate de pe pereții ei; renovarea a fost făcută în spiritul organizațiunei cetățenești vechi și a privilegiilor orașului. Dintre aceste simboluri primele sunt pe fațada principală, singuraticile embleme a celor șapte orașe regești din Ardeal, și în jurul acestora anii, în cari au domnit regii și principii.

Ele sunt aranjate în ordinea următoare:

Pe partea din parter: la locul prim emblema *Sibiului*: trei inimi așezate în formă de triunghi, străpunse cu doua pumnale, a căror vârfuri sunt închinat în formă de cruce; la locul al doilea cel al *Bistriței*: trei clopote așezate în formă de triunghi; al treilea e al *Sgh.șoarei*: în câmpul emblemei două cușite pe o formă, împreunate, ținând o coroană, care este îngrădită cu o viță de vie îngrădădită cu struguri; la locul al patrulea e emblema *Clujului*: o poartă de cetate cu trei turnuri, deoarece Clujul are trei porți principale; la al cincilea loc e emblema *Brașovului*: un trunchiu gros, pe partea superioară o coroană sau diademă împodobită cu mărgăritare și pietri scumpe; la locul al șaselea cea a *Mediașului*: cocoșul; la al șaptelea cea a *Orăștiei*: un struț alb care ține în cioc un fier în formă de potcoavă. Asupra acestora două embleme de ale principilor ardeleni și anume: cea a lui Gavril Báthory în câmpul ei cu trei dâni de lup și cea a lui Gheorghe Rákóczy, în câmpul ei o jumătate de roată de car.

La partea cea mai din sus a etajului a fost înscrispția următoare: „Primăria aceasta a fost renovată sub domnia ilustrului și înaltului, din grația lui D-zeu etc., principe ardelenesc, a domnului Gheorghe Rákóczy, în anul 1650”. Pe lângă aceasta alături a fost imprimată șase axiome justiciare latinești, una sub cealaltă. Ma caracteristice sunt următoarele: „Greșelele inferiorilor sunt a se atribui mai ales indolenței superiorilor”. „Unde nu e severă legiuirea, acolo se corump și cei blânzi”. „Pentru aceea este necesar să iee cei înțelepți cărna țării, ca nu cumva ajungând în mâna celor netrebniți, să infecteze și pe cei buni”.

La fereastra senatorilor, din afară: „Să nu trădezi vreun secret. Întâmplările omenești să le consideri medicina vieții. Pacința învrăjbită se împăciuește prin legi”. Mai jos: „Acea, în cari statul și-a pus încrederea și grija, să nu fie cuprinși de dorul aramei și argintului (banului)”. După acestea este o formă de om în mâna stânga cu un orologiu, iar sub cotul drept axioma următoare: „Toate cele pământești sunt ale schimbărilor și transformărilor în sfârșit tot trecătoare sunt”.

Pe frontispiciul porții exterioare: „Oricine să fii, intrând în curtea aceasta în calitate de senator, pentru datorințe oficiale, la poartă să alungi orice sentimente private; mânia, violența, ura, preținția, lingușirea față de comună, chestii personale și gândurile lapădă-le dela tine”. „Dupăcum ești drept sau nedrept față de a ții, așa poți să aștepți și dreptate dela D-zeu”.

În scaunul de dinaintea porții, în care șad cei ce se pâresc, la intrare, la stânga: „Înțelegerea mărește și lucrurile mici, neînțelegerea le nim cești și pe cele mai mari”.

Fiind foarte multe înscrispții, ea dau numai pe celea mai caracteristice. Așa e și următoarea: „O modalitate nobilă de a învinge este pacința; învinge cine îndură; dacă vrei să fii învingător, învață pacința”.

La intrarea exterioară trecând spre dreapta se găsesc șase propozițiuni. Merită atențiune următoarele: „Învățați să faceți bine. Cerați dreptatea. Fericiți pe cel subjugat. Partiniți cauza văduvelor...” „Judecătorul trebuie să umble pe calea cea dreaptă, să nu se abată nici la dreapta, voină să favorizeze prin judecata sa, să nu se abată nici spre stânga mărind pedeapsa...” Cel ce face dreptate să fie serios, grațios, sever, să nu poată fi mituit, să nu sufere lingușirea...” Pe partea stângă sunt nouă propozițiuni, dintre care cele mai caracteristice sunt aceste două: „Este greu să sfârșească bine un lucru rău început...” Dintre toate suferințele cea mai amară este aceea, a cărui cauza a fost el însuși, care suferă”.

La intrarea primăriei pe partea superioară a ușei:

Casa aceasta urește negl gența	iubește pacea	pedepsește crimele	păzește drepturile	stimează pe cei buni ²⁾
-----------------------------------	------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------------------------

Din lăuntru, în sala senatorilor:

La fereastra cea dreapta, din sus: „Numai dreptatea”. (Justitia Tantum).

Pe marginea ferestrei: „Nimic nu ridică mai mult un oraș, ca-și legile bune”.

În cealaltă parte a ferestrei deasupra unul desen cu sirene: „Deșertăciunea deșertăciunilor și toate sunt deșertăciune”. (Vanitas vanitatum et omnia sunt vanitas).

Din jos de fereastră, de asupra capului judecătorului: „Ascultă și pe partea contrară”. Alături pe o parte: „Grăbește încet”. Pe cealaltă parte: o figură debăiat nud, stând pe cap, de pe degete se pare că suflă în fluer (bullum afflans cernitur?) Deasupra capului: „Așa, trece gloria lumii” (Sic transit gloria mundi). La picioare: „Toată ziua și oara ce trece, ne arată ca ce nimic suntem” (Omnis dies, omnis hora quam nihil sumus ostendit).

Pe partea vestică a casei: „Este bucurie, aci face dreptate celui drept. Tremure cei ce fac mișelie”.

Pe partea estică: „Datorința judecătorului este să pătrundă în secrete și să le judece cu maturitate; să nu aducă judecata în pripă și să nu se grăbească, căci voința sa pripită se va considera de fiul vitreg al dreptății”. Mai jos: „Dator nța judecătorului:

„A convinge pe cel mai bun, a apăra pe cel nevinovat.

A părtini și ajuta pe ce neînvățați.

A mustra pe cei vinovați, a favoriza pe cei săraci.

A tempera pe cei zgârciți, a înjosi pe cei îngâmfăți.

Cu ce datorește dreptății, să îplinească.

Și pe cel ce posedă pe nedrept, din bun să-l scoată”.

Apoi: „Judecătorul în judecata sa să fie just,

Drept în vorbe, uman în fapte,

La împărțirea dreptății blând,

Intru toate să se obțină dela primirea dorurilor”.

În mijlocul ambilor părți: spre răsărit o statuie nudă, pe cap cu inscripția scurtă: „Numai legea nudă” (Legem nudam).

Spre apus: zeița dreptății cu sabie și cântar.

În colț: o statuie de bărbat cu sabie, ceea ce a însemnat dreptul asupra vieții și morții (Jus gladii);

¹⁾ Iis, in quorum tutelam atque fidem Respublica rellinquitur, aeris et argenti cupido nulla sit.

²⁾ Haec Domus odit Nequitiam	amat pacem	punit crimina	conservat Jura	honorat bonos
--	---------------	------------------	-------------------	------------------

a avut următoarea inscripție: „Cine nu e vinovat, nu se poate pedepsi“ (Oui non est in culpa, non est in poena).

Între cele două uși: „Nimic nu e așa de eminent și important, ca să nu trebuiască moderat“.

Deasupra eserei primăriei, spre aducere aminte pentru senatorul ce iese, a fost pictat chipul morții, cu o coasă în mână, cu inscripția următoare: „Fie ce oră prin mișcările sale făcute și înșelătoare ne pregătește pentru moarte“.

De aici urcând în sala senatului inferior (communitas centumvирatus); inscripția ușei prime este următoarea: Pisma bătrânilor, cercarea foloascelor private, sfatul tinerilor răstoarnă statul“.

În sala exactorilor au fost următoarele două inscripții: „Nu pretindeți nimic altceva decât ceea ce vi-se impune“. Dați fie căruia: cui îi compete stimă, stimă; cui frică, frică; cui dare, dare“.

Dezsupra ferestrelor casei comunale: la fereastra primă: „Dacă se poate ceva numi fericire între neajunsurile vieții, numai despre acela putem zice, că este iericit, care a îndepărtat dela colib (barathrum) sa cu înțelepciune întâmplările neplăcute și prin sânguința sa s'a menținut la înălțimea bunei stări“. La fereastra din partea opusă: „Vai, vai, vai acelei țări, unde stăpânul e păcătos, supusul răzvrătit, oficianul lacom și consilierul nepriceput și răutăcios“.

Pe perețe, jur împrejur se află pe cinci colonne asemenea proverbe aphoristice, dintre cari unele sunt mai lungi, altele mai scurte. Afară de embleme total sunt 61 inscripții. Au fost și mai multe — spune izvorul meu — însă în urma vechimei și a ploii ce curgea din pod, scrisoarea de pe ele a devenit ilegibilă.

Acest obicei venerabil al secolelor trecute nu l'ar judeca la cale acela, care le-ar considera numai de o imitație a exemplelor din străinătate, de un mijloc minuscul al unui scop mare, sau chiar de-o podoabă superfluă. S'a găsit acesta și la alte popoare apusene, mai ales la cele germane. Însă nu numai aceasta l'a adus la noi, nici pentru scopul de-a împodobi sala senatului și cea de ședințe, fără nici un alt motiv just. Din contră acest obicei a avut multe motive politice, psihologice și morale. Inscriptiile acestea au exprimat apartinența Clujului la cele șase orașe săsești din Ardeal; din punct de vedere psihologic au avut influență mare asupra funcționarilor publici și au stârnit încredere în popor față de ei și față de autoritate; iar din punct de vedere moral au supus oarecum supravegherei și atențiunii publice funcționarea conducătorilor, au disciplinat modul de cugetare și sentimentele lor, adică: caracterului i-au dat puterea, care a ajutat pe om să rămână între limitele dreptului și a dreptății, iar sentimentele lui interne și faptele externe pe calea cinstei și virtuții, ba chiar l'a constrâns la aceasta moralmente. Viața socială și moravurile simple, dar curate ale vremilor vechi

justifică procedura aceasta. Azi legea, adunările publice și presa exercită influența aceasta. Acelea chiar așa și-au avut efectul lor mai de mult, precum nu și-l greșesc celea de azi. Trecutului i-au corăspuns mijloacele acelea, iar prezentului celea de azi. Timpul și spiritul poporului din Cluj l'a introdus pe cel dintâi oarecând, demult și s'a folosit de el până când s'a dovedit folositor scopurilor sale, l'a sistat și l'a înlocuit cu altul, când a simțit trebuința. Dispariția neobservată a inscripțiilor acestora dela primăria și casa comună a orașului Cluj adevărește înaintarea până la neobservare lentă al operelor progresului și civilizației, dar totodată și necesitatea schimbării și a îmbunătățirii. A primi și a se folosi de ce e nou și a fi cu reverință față de bunul vechiu ni-se impune la fel ca datoriță.

REGULAMENTAREA ASISTENȚEI SOCIALE ȘI A CERȘITORIEI.

Iată încă una dintre multele chestiuni unde orașele simțesc nevoia unei reglementări generale și unitare.

După lucrările reclamate de marile reforme administrative, financiare și de constituție, parlamentul va trebui să îmbrățișeze și chestiunea amintită, pentru a sistă multe anomalii ce există pe acest teren. Uniunea orașelor — pe orașe le interesează în primul loc — va trebui să prezinte și referitor la reglementarea ajutorului pentru săraci și cerșitori un proiect bine studiat, întocmit cu concursul tuturor reprezentanților asistenței sociale publice și private; legea existentă, despre vagabonda) nu e cea ce ar trebui să fie, ea a ameliorat prea puțin nesiguranța și lipsa de o procedură sistematică. Noua reglementare va trebui adusă în deplină cunoștință a sistemelor de administrație existente la noi și bazată pe principiile științifice referitoare la ajutorarea săracilor și cerșitorie. Ea va trebui să stabilească atât formal, cât și material unitatea de drept; să precizeze în chip unitar, pentru toată țara, cari sunt obligațiunile și mijloacele asistenței publice și prin cari organe ori autorități să exercită; cum se prevede supravegherea și cum să porcede față de singuraticile categorii ale celor nevoiași? Făcută și executată aceasta reglementare vor dispărea de sigur de pe străzile orașelor mulțimea cerșitorilor și mai ales al exorcilor, cari speculează și simțul de caritate al cetățenilor: stări anormale, cari nu mai pot fi tolerate de nici un oraș, care se respectă,

(Z)

²⁾ Vae, Vae, Vae terre ubi Dominus vitiosus et Consiliarius imperitus et malitiosus est,

Tabloul orașelor din România.

Județul	No curent	Orașul	Locuitori ¹⁾	Județul	No. curent	Orașul	Locuitori
Alba de jos (Transilvania)	1	Aiud* ₂	8.108	Constanța (Vechiul Regat)	35	Constanța*	27.000
	2	Abrud	2.226		36	Cerna-Vodă	5.800
	3	Alba-Iulia	9.645		37	Cuzgun	2.000
	4	Ocna-Sibiului	4.142		38	Hârșova	4.000
Argeș (Vechiul Regat)	5	Pitești*	20.000		39	Mangalia	2.000
	6	Curtea de Argeș	6.500		40	Medjidia	2.500
Arad (Transil- vania)	7	Arad* ₃	62.490		41	Ostrov	3.000
Bacău (Vechiul Regat)	8	Bacău*	19.000	Cotman (Bucovina)	42	Coțmani*	5.917
	9	Moincști	4.000	Covurlui (Vechiul Regat)	43	Galati*	72.000
	10	Târgul-Ocna	8.000	Dâmbovița (Vechiul Regat)	44	Târgoviște*	13.000
Bălți (Basara- bia)	11	Bălți*	30.000	45	Găești	2.500	
Bihor (Transil- vania)	12	Oradea-Mare*	68.081	Dolj (Vechiul Regat)	46	Craiova*	58.000
Bistrița-Năsăud (Transilvania)	13	Bistrița*	12.364		47	Băilești	
Botoșani (Vechiul Regat)	14	Botoșani*	34.000		48	Calafat	7.800
	15	Hârlău	4.900		49	Plența	7.000
Brăila (Vechiul Regat)	16	Brăila*	64.500	Dorohoi (Vechiul Regat)	50	Dorohoi*	14.000
Brașov (Transil- vania)	17	Brașov*	40.335		51	Herța	2.000
Buzău (Vechiul Regat)	18	Buzău*	28.000		52	Mihăileni	4.000
	19	Mizil	6.500	Durostor (Vechiul Regat)	53	Silistra*	12.000
Căliacra (Vechiul Regat)	20	Bazargie*	18.000	54	Turtucaia	11.000	
	21	Bălce	7.000	Fălcu (Vechiul Regat)	55	Huși*	15.000
	22	Cavarna	4.500	Făgăraș (Transilvania)	56	Făgăraș*	6.852
Cahul (Basarabia)	23	Cahul*	10.000	Gorj (Vechiul Regat)	57	Târgul-Jiu*	9.800
	24	Leova	*)	Gura-Homorului (Bucovina)	58	Gura-Homorului*	5.099
Câmpulung (Bucovina)	25	Câmpulung*	7.552	Hotin (Basara- bia)	59	Hotin*	30.000
	26	Dorna	5.000	Hunedoara (Transilvania)	60	Deva*	8.658
Căraș-Severin (Transilvania)	27	Lugoj*	20.036		61	Hațeg	4.043
	28	Caransebeș	7.619		62	Hunedoara	4.198
Cernăuți (Bucovina)	29	Cernăuți*	80.000		63	Orăștie	7.144
Cetatea-Albă (Basarabia)	30	Cetatea-Albă*	55.000	Jalomița (Vechiul Regat)	64	Călărași*	13.500
Chișinău (Basarabia)	31	Chișinău*	150.000		65	Slobozia	4.800
Ciuc (Transilvania)	32	Mercurea-Ciuc*	2.675		66	Urziceni	2.500
	33	Gheorgheni	8.820	Iași (Vechiul Regat)	67	Iași*	75.800
Cojocna (Transilvania)	34	Cluj*	83.542		68	Târgul-Frumos	5.100

Județul	No. curent	Orașul	Locuitori	Județul	No. curent	Orașul	Locuitori
<i>Ilfov</i> (Vechiul Regat)	69	București*	600.000	<i>Solnoc-Dobâca</i> (Transilvania)	115	Dej*	125.0
	70	Oltenița	6.600		117	Gherla	6.561
	71	Ismail*	40.000	<i>Soroca</i> (Basarabia)	118	Soroca*	30.000
<i>Ismail</i> (Basarabia)	72	Reni	12.000	<i>Storofineț</i> (Bucovina)	119	Storofineț*	10.000
	73	Chilia-Noua	15.000	<i>Suceava</i> (Vechiul Regat)	120	Fălticeni*	8.600
	74	Bolșard	15.000				
	75	Vâlcov		<i>Suceava</i> (Bucovina)	121	Suceava*	14.000
<i>Maramureș</i> (Transilvania)	76	Sighetul-Marmăției*	23.691	<i>Târnava-Mare</i> (Transilvania)	122	Sighișoara*	11.561
	77	Turnu-Severin*	23.700		123	Medias	10.124
<i>Mehedinți</i> (Vechiul Regat)	78	Strehaia	6.500				
	79	Baia de Aramă		<i>Târnava-Mică</i> (Transilvania)	124	Dicioșanmătin*	4.709
<i>Mureș-Turda</i> (Transilvania)	80	Târgul-Mureș*	30.988		125	Ibașfalău	3.926
	81	Reghimul Săsesc	8.074	<i>Tecuci</i> (Vechiul Regat)	126	Tecuci*	14.900
<i>Muscel</i> (Vechiul Regat)	82	Câmpulung*	16.000				
	83	Piatra-Neamț*	19.000	<i>Teleorman</i> (Vechiul Regat)	127	Târgu Măgurele*	9.400
<i>Neamțu</i> (Vechiul Regat)	84	Buhuși	3.500		128	Alexandria	15.800
	85	Târgul-Neamțu	9.000		129	Roșorii de Vede	14.000
					130	Zimnicea	7.500
<i>Odorheiu</i> (Transilvania)	86	Odorheiu*	10.192	<i>Tighina</i> (Basarabia)	131	Tighina*	50.000
<i>Olt</i> (Vechiul Regat)	87	Slatina*	9.800	<i>Timiș-Torontal</i> (Transilvania)	132	Timișoara*	82.689
<i>Orhei</i> (Basarabia)	88	Orhei*	20.000	<i>Trei-Scaune</i> (Transilvania)	133	Sfântul Gheorghe*	11.189
	89	Ploiești*	56.600		134	Târgul Săcuiesc	4.800
	90	Câmpina	8.500		135	Tulcea*	21.800
<i>Prohova</i> (Vechiul Regat)	91	Jilipești	2.000		136	Babadag	2.500
	92	Sinaia	4.000	<i>Tulcea</i> (Vechiul Regat)	137	Chilia-Veche	3.000
	93	Slănic	5.500		138	Isaccea	4.000
	94	Urlăți	5.000		139	Măcin	5.800
	95	Vălenii de Munte	3.800		140	Mahmudia	2.300
	96	Focșani*	25.000		141	Sulina	7.700
<i>Putna</i> (Vechiul Regat)	97	Adjud		<i>Turda-Arieș</i> (Transilvania)	142	Turda*	16.000
	98	Odobești	5.800	<i>Tutova</i> (Vechiul Regat)	143	Bârlad*	25.300
	99	Mărășești	2.000	<i>Vaslui</i> (Vechiul Regat)	144	Vaslui*	10.500
	100	Panciu	3.000	<i>Văscăuți</i> (Bucovina)	145	Văscăuți (târg)*	5.976
<i>R. Sărat</i> (Vechiul Regat)	101	Râmnicul Sărat*	14.500		146	Râmnicul-Vâlcea*	9.500
<i>Rădăuți</i> (Bucovina)	102	Rădăuți*	16.000	<i>Vâlcea</i> (Vechiul Regat)	147	Drăgășani	6.800
<i>Roman</i> (Vechiul Regat)	103	Roman*	18.500		148	Ocnele Mari	5.000
	104	Caracal*	15.000	<i>Vijnița</i> (Bucovina)	149	Vijnița*	3.759
<i>Romanați</i> (Vechiul Regat)	105	Balș		<i>Vlasca</i> (Vechiul Regat)	150	Giurgin*	20.800
	106	Corabia	9.200	<i>Zastavna</i> (Bucovina)	151	Zastovna (târg)*	4.357
<i>Sălaj</i> Transilvania	107	Zălau*	9.369				
	108	Șimleul Silvaniei	6.926				
	109	Careii-Mari*	15.294				
<i>Satu-Mare</i> (Transilvania)	110	Baia-Mare	12.780				
	111	Baia-Sprie	4.008				
	112	Satu-Mare	58.251				
<i>Sibiu</i> (Transilvania)	113	Sibiu*	32.748				
	114	Sebeșul Săsesc	7.425				
<i>Siret</i> (Bucovina)	115	Siret*	7.000				

1. Numărul locuitorilor nu e totdeauna exact, fiind lua în parte în lipsă de date noi după date particulare sau mai vechi.

2. Semnul * indică orașele reședință de județ.

3. Culesul gras indică orașele cu peste 50.000 locuitori.

4. Rubrica goală arată orașe mai mici, a căror număr de locuitori nu s'a aflat.

Nr. 1. PARTEA OFICIALĂ

4496/921 cons.

Regulamentul curățeniei publice în orașul Cluj.

I. Partea generală.

§ 1. Pe teritoriul orașului îngrijește curățenia publică în parte orașul, în parte proprietarii de imobile, conform descripțiilor prezente.

Curățenia publică constă din curățirea și stropirea piețelor, străzilor, trotoarelor precum și din transportarea gunoiului și a altor rămășițe.

§ 2. De spesele pentru curățirea străzilor și piețelor se îngrijește orașul în bugetul său, iar spesele transportării gunoiului de casă se percep de la proprietarii de imobile, în raport cu impozitul de stat pe chirie, deodată și după normele acestui impozit.

Cheia impozitului de curățenie publică îl statorește Consiliul orașului din an în an.

Tot normele menționate se aplică față de edificiile de fabrică, stabilimente industriale și în general, pentru atari clădiri, unde rămășițele ce nu se pot socoti ca gunoieri de casă se adună în cantități mai mari, dacă proprietarul fabricii, stabilimentului sau a clădiri dorește numai transportul gunoiului de casă.

Dacă însă proprietarul ar dori și căratul altor rămășițe prin oraș sau întreprinzătorul orașului: în aceste cazuri taxa căratului se va stabili din caz în caz de către Consiliul orașului în conșlegere cu proprietarul.

Nu se poate percepe taxa de curățenie publică după părțile întregitoare ale locuințelor: pivniță, pod, grajd, lemnărie, magazin.

De sub plățirea taxei curățeniei publice nu poate fi nimenea scutit sub titlul că el însuși își cară gunoiul.

Taxa curățeniei publice, proprietarul de locuință o poate transpune pe chirias, întrucât contractul de închiriere nu dispune altfel.

II. Dispozițiuni speciale.

1. Curățirea piețelor și a străzilor.

§ 3. Despre curățenia, stropirea piețelor de târg, străzilor, precum și despre căratul gunoiului, și zăpezii se îngrijesc autoritățile orășanești.

Curățirea și stropirea trotoarelor în tot timpul anului este de datorirea proprietarului.

§ 4. În caz de ninsoare proprietarul casei, a imobilului sau încredințatul acestuia respective chiriașul în limitele §-18 este obligat ca în interiorul intravilanului orașului să măture zăpada de pe trotore pe spesele proprii atât în lungimea cât și în lățimea imobilului, cel mai târziu până la ora 8 a. m., iar dacă ninge în decursul zilei, după încetarea ninsoarei în decurs de 2 ceasuri.

Iar dacă pe trotor s'ar forma gheață aceasta este obligat a-o tăia și a-o mătura fără deterioarea pavajului trotorului, în fine dacă suprafața trotorului este lune-

coasă e dator a presăra trotorul în întreaga lui estenziune cu nisip, cenușe, făină de fereștrău de atâtea ori de câte ori este de lipsă.

Acestea lucrări precum și curățirea și stropirea pe trecătoare, pe piețe, precum și pe trotore ce nu trec pe lângă edificii, le execută orașul cu măturătorii de stradă; tot el se îngrijește și de transportarea gunoiului, zăpezii și a gheței măturate de pe trotor.

§ 5. Înainte de aruncarea zăpezii de pe coperișul casei, de pe balcoane va premerge închiderea părții de trotor periclitată, iar gunoiul, zăpada și gheața aruncată trebuie să fie departată conform §-4 de proprietar.

§ 6. Este interzisă măturarea, aruncarea sau ingrămădirea gunoiului pe trotor sau piață, cojilor de fructe zăpada sau noroiul adunat în curte asemenea e interzisă scuturarea în spre strada a rufelor, râzelor de sters praf, perdelelor; varsarea pe trotore sau drum a apei murdare, prăfuirea, curățirea pe stradă în așa mod, ca praful și murdăria să cadă sau să se lățească pe stradă.

§ 7. Este interzis a tăia pe străzi sau piețe publice orice fel de animal sau galițe, tot așa este interzisă, și alimentarea cailor și vitelor de jug pe străzi. Alimentarea animalelor pe durata târgului se permite numai pe piața târgului, respective pe locul destinat pentru acest scop de autorități.

§ 8. Este interzis ca prin depozitarea mărfurilor sau produselor să se ocupe drumul. Și ocuparea temporală a acestora se permite numai așa, că ingrămădirea sau descărcarea mărfurilor să se facă repede și fără întreruperea circulației. Dacă cu acestea ocazii murdărirea trotorului sau a drumului este inevitabilă, proprietarul magaziei sau acela în interesul căruia s'a făcut depozitarea este obligat ca după sfârșitul lucrării să curețească imediat trotorul sau drumul și să transporteze gunoiul în locul destinat pentru descărcare.

Este strict interzis de a ține pe trotor sau drum orice fel de lucruri, având acelea chiar supraveghetor, cum sunt căruțele fără cai, lăzi goale sau pline, saci sau orice alte obiecte sau mărfă, afară de locurile destinate pentru târguri.

§ 9. Dacă mărunțirea lemnelor de foc se face pe stradă, trotorul este de-a se lăsa liber, iar lemnele numai în așa cantitate se pot așeza în drum, ca circulația să nu fie împedicată. Teritoriul devenit murdar în urma tăierii este de-a se curăți de către proprietarul lemnelor, încă în aceași zi. Tăiatul lemnelor de foc pe drumuri pardosite cu asfalt sau cheramit e admisă numai locuitorilor acelor case, cari n'au curte potrivită pentru acest scop. Pentru stricăciunile cauzate pe pardosală prin tăiatul lemnelor este răspunzător proprietarul lemnelor.

§ 10. Proprietarii de birjă și a întreprinderilor de furnituri sunt obligați a se conforma, în ce privește curățirea și desinfecția locurilor publice unde stăionează

aceste birje și căruțe de furnituri — dispozițiilor regulamentului adus cu privire la exercitarea industriei de birjar.

§ 11. Este interzisă urinarea pe străzi și piețe, respective murdărirea acestora în orice mod. afară de locurile destinate spre acest scop de autorități.

§ 12. Pentru așezarea sfărâmurilor obvenite cu ocazia edificarilor, a pământului săpat și peste tot a materialului de edificare, se poate întrebuința numai acel loc public, pe care îl v'a designa Consiliul orașului, însă așezarea materialelor provenite din dărâmare sau pământul săpat, ea se curăți în termen de 48 ore.

Cu ocazia demolării caselor părțile lor, sfărâmăturile pot fi lăsate ori aruncate jos, numai stropite în lăzi, saci sau șcânduri de pe pereți; este interzis a arunca de odată surpături sau părți mai mari din perete. Sfărâmăturile din locul demolării pot fi transportate numai stropite ca să nu facă praf pe străzi.

Pentru respectarea acestor dispoziții este responsabil conducătorul de lucru, respective arhitectorul.

§ 13. A lăsa să cadă pe stradă sindrile, țigle, tinichea sau alte materiale întrebuințate cu ocazia reparării coperișurilor de case este interzis.

Întreprinzătorul sau industriașul încredințat cu renovarea clădirilor, văruiului este obligat a ține totdeauna curat trotuarul din fața casei și nu poate întrebuința trotuarul pentru pregătirea materialului necesar la edificare.

§ 14. Materiale de edificat, sfărâmături eșite din demolări, pământ, peatră, nisip, gunoiu, zăpadă noroiu, cărbune sau orice altfel de material disolvant poate fi transportat numai cu căruțe închise din toate părțile, în saci sau în rezervoare din cari conținutul acestora să nu poată cădea pe drum. Cu ocazia transportării făinei, cimentului, ghipsului și a altor materiale asemănătoare, sacii sunt a se acoperi cu pânză de apărare.

Materiale, rămășițe putrede sau cari răspândesc putoare, — cu excepția gunoiului de grajd — se pot transporta numai în timpul și pe drumul ce-l v'a indica consiliul orașenesc în conștelegere cu poliția.

III. Transportul gunoului de casă, curățirea imobiilor.

§ 15. De pe întreg teritoriul intern al orașului (distr. I), din districtul 2-și-3, afară de sectorul străzii Dorobanților sub strada I-ei Legiuni Ardelene (fost str. Tutunului), Calei Victoriei până sub biserica sfântului Petru, strada Liliei, strada Ciocârliei, strada Iazului, sectorul străzii Romulus sub moară Minoriiilor și afară de străzile cari cad peste acestea precum și peste linia ferată, pe întreg teritoriul din districtul IV partea în nord până la gară spre vest pe calea General Grigorescu până la edificiul azilului de copii, afară de magazinele publice și edificiile militare din Cetățuie; din districtul V, afară de străzile Păstorului, Verde, Pajiștei, Gropoasă și strada Zorilor: în districtul VI, dela sectorul străzii de Subdeal, Jurul

lacului, Sunătoare, Oțetului, Salcâmului, Cartierului-figănesc, str. Strâmbă, Sălciilor, Brutarilor, Grapei, Greblei, îl va căra autoritatea orașenească zilnic, respective dela 1 Octomvrie până 1 Aprilie tot a doua zi.

Fiecare gospodărie este datoră să se îngrijească, ca gunoiul de casă să fie adunat în lăzi sau coșuri potrivite și ca la semnalul de clopot ori al semnal obișnuit să se predea vizitiului, dar în acest caz gunoiul sau să fie așezat lângă poartă, aproape de eșire pentru timpul sosirii vizitiului, dar în acest caz gunoiul trebuie să fie acoperit. Unde strada este îngustă așa încât nu pot circula căruțele de cărat gunoiu, gospodăria va trebui să transporte gunoiul adunat peste zi, în lăzile de pe stradă, comune întocmite pentru acest scop. Ducerea gunoiului la căruță se face de personalul căruței, iar după aceasta se va așeza coșul sau vasul de gunoiu la locul său de mai înainte.

§ 16. Nu e gunoiu de casă: rămășițele de grădină și fabricație, cantitate mai mare de rămășițe de paie, demolării caselor, vitele cari au perit, baligă, zăpadă, gheață; tină îngrămadită în curte, materialele de pachetare a prăvăliilor, magaziiilor și mărfurile destinate prelucrării și circulației în comerț, însă sub gunoiu de casă se înțelege — și se va transporta din partea orașului — făină de lemn și aschițele provenite din tăierea lemnului, gunoiul adunat cu ocaziunea curățirii pivnițelor, camerelor de lemne, podurilor aparținătoare caselor, paele golite din saltea, funinginea și sfărâmăturile primite cu ocaziunea curățirii hoanelor.

§ 17. Proprietarii caselor, încredințații lor să arăndași, sunt datori a îngriji de curățenia interioară și exterioară a caselor, curtea, treptele, ambitele se vor mătura, edificiile secundare pivnițele, camerele, așchițele pe imobil și îndeosebi latrinele sunt de a se ține curate; gunoiul adunat în gospodărie și economie: baligă rămășițele rezultate din industrie și comerț care nu e precizat ca gunoiu de casă sunt a se transporta în interiorul orașului la rezervoarele îngrădite și astupate, iar în suburbii la rezervoarele sau la gropile aflătoare acolo spre acest scop la o distanță de cel puțin 1.5 m. dela imobilul vecin și dela ușa, fereastra cea mai apropiată, cel puțin de 16 m.

Materialele acestea din interiorul orașului se transportă lunar cel puțin de 2 ori, în caz de epidemie zilnic; baliga adunată în suburbii e a se transporta în fiecare an cel târziu până în ziua de 30 Aprilie, în caz de epidemie transportul se va efectua în intervalul ordonat de autoritatea competentă.

E interzisă ținerea cadavrelor de vite sau materialelor cari răspândesc putoare. Acestea sunt a se transporta imediat.

Gunoiul și baliga se poate căra numai pe locurile destinate de autoritate pentru partea respectivă a orașului; se face excepție numai cu gunoiul și baliga care se cară și folosește la îngrășarea pământului.

IV. Dispozițiuni penale și tranzitive.

§ 18. Pentru neîndeplinirea lucrărilor impuse proprietarilor răspunderea cade în sarcina îngrijitorului de casă respective a portarului. Unde nu este portar, pentru neglijarea datorințelor proprietarul casei numai atunci va fi scutit de sub dispozițiile penale, dacă a încredințat cu executarea datorințelor pe arădaș. Proprietarul casei însă în toate cazurile scapă numai de pedeapsa neglijării datorințelor impuse lui dar este dator a se îngriji pe altă cale de executarea lucrărilor impuse lui prin prezentul regulament.

Bine înțeles de adunarea și administrarea gunoierului de casă conform § 15 este dator a se îngriji capul gospodăriei și astfel pentru eventualele omiteri el este în locul prim răspunzător.

§ 19. Cel ce nu satisface dispozițiilor cuprinse în §-ii 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15 și 17. comite tranșgresiune și se pedepsește cu amendă dela 10 până la 500 lei care în caz de neincasabilitate se transformă în închisoare corespunzătoare.

Toate contraveniențele la acest regulament se vor judeca de către organele polițienești competente.

Amenzile incasate se vor percepe în scopul statorit în art. de lege XX. 1901 § 23.

§ 20. Regulamentul prezent intră în vigoare cu 16 Aprilie 1921 adică după publicare și cu executarea lui se încredințează consiliul orașului.

S'a pertractat și primit de către consiliul orașului Cluj, ca comisie permanentă în ședința s'a ținută la 15 Martie 1921.

Dr. Dandea
consilier.

Dr. Pop
primar.

Aprobat de Min. de Int. sub No. 9366,921 la 8 Iunie 1921.

No. 1450—922 cons.

Regulament

despre aruncarea încasarea și administrarea taxei de pompieri, care este a se percepe pe teritoriul orașului municipal.

Art. 1. În baza § 15 art. de lege XXI din 1886 și pentru dezvoltarea instituției de pompieri în scopul apărării cât mai efectiv în contra incendiilor, fiecare individ locuitor pe teritoriul orașului Cluj este dator a rescumpăra serviciul de pompier activ prin plățirea taxei de pompieri.

De această plată sunt scutiți militarii, jandarmăria, poșta, garda financiară, funcționarii publici și administrativi, indivizi peste 40 ani și cei sub 20 de ani, precum și cei, cari dovedesc prin atestat medico-oficial, că din cauza scăderilor corporale sunt incapabili de a câștiga.

Art. 2. Toți proprietarii de case sunt obligați la prestațiune de pompieri și anume:

a) proprietarii de case cu parter având 2—4 camere, 1 pompier

b) proprietarii de case cu parter având dela 4 camere în sus, 2 pompieri;

c) proprietarii de case cu etaje având peste 8 camere, 3 pompieri.

d) proprietarii de case cu 2—3 etaje, 5 pompieri;

e) fabricile, depozitele de scânduri și lemne, 8 pompieri.

Art. 3. În afară de cei înșirați în art. 2 sunt obligați a presta pompieri și:

a) comercianții, industriașii și hotelierii cu întreprinderi proprii:

1. cei clasați în clasa I. . . . 3 pompieri

2. " " " " II. . . . 2 "

3. " " " " III. . . . 1 "

b) Societățile de asigurare 15 pompieri.

c) Băncile și alte societăți anonime menționate 5 pompieri.

d) Toți indivizii, cari plătesc dare 1 pompier.

Art. 4. Conscieriarea pompierilor și stabilirea taxei de răscumpărare a serviciului de pompieri se efectuează de către Perceptoratul orășnesc și se aprobă de Consiliul Orășnesc.

Contra acestei conscieri și aprobări cei interesați pot apela în decurs de 8 zile dela publicare.

Conscieriarea celor obligați se va efectui prin organele administrative și anume:

Proprietarii de case prin perceptorat, fabricile și depozitele industriale prin autoritatea industrială de I. instanță și cu ajutorul registrului de firme, societățile de asigurare, băncile și alte societăți anonime, precum și privatierii prin conscieri personală sub răspunderea penală, iar zilierii și muncitorii de fabrici prin patronii lor.

Art. 5. Răscumpărarea serviciului de pompieri este obligatorie și anume:

Cei cuprinși în art. 2, punct a) sunt datori a plăti ca taxă de răscumpărare după un pompier dare anuală de 20 Lei

Cei cuprinși în punct b) după un pompier 30 "

" " " " c) " " " 40 "

" " " " d) " " " 50 "

Cei cuprinși în art. 3, punct a):

clasa I. vor plăti după un pompier . 50 "

" II. " " " " " 40 "

" III. " " " " " 30 "

Cei cuprinși în art. 3, punct c) vor plăti 20 "

" " " " " " d) " " 10 "

Întreprinderile cuprinse în art. 2, punct c) având capital până la 1 milion lei vor plăti după un pompier 100 Lei

având capital peste 1 milion după un pompier 200 " iar mai departe după fiecare milion vor plăti cu câte 200 lei mai mult de un pompier.

Întreprinderile și societățile de asigurare cuprinse în art. 3, punct b) și având capital până la 1 milion lei, vor plăti după un pompier 50 lei, având capital peste 1 milion 100 lei;

iar mai departe după fiecare milion vor plăti cu câte 100 lei mai mult de un pompier.

Aceaste taxe, pe baza preliminarului pentru situația pompierilor, conform necesităților, se pot ridica la dublu, dar se pot și scădea la jumătate.

Art. 6. Toți cei obligați la dare de pompieri sunt datori a se prezenta la Perceptoratul orașenesc până la data de 31 Martie 1922, spre a se putea efectua conserierea primă, iar pentru viitor se va anunța acelui oficiu cel mult la 30 zile după obvenirea în starea obligatorie de a plăti această taxă. Darea de pompieri înpusă se plătește în rate anticipative de un sfert de an, iar neplata și neprezentarea spre conseriere atrage după sine consecințele penale legale.

Restanțele dării de pompieri fiind scadente se vor încasa ca dările publice, de către perceptoratul orașenesc.

Art. 7. Cei cari nu se vor prezenta la conseriere, se vor impune cu de 10 ori suma dării de pompieri corespunzătoare și în afară de aceasta vor plăti o amendă de 100—2000 Lei.

Art. 8. Dările de pompieri impuse conform acestui regulament vor servi exclusiv pentru acoperirea competențelor personale statorite în regulamentul deosebit al serviciului pompierilor orașenești, pentru acoperirea cheltuielilor de materiale și investiții, pentru dezvoltarea instituției de pompieri, precum și pentru crearea unui fond de rezervă pentru acoperirea cheltuielilor de cercetări ulterioare asupra cauzei focului.

Din amenzile încasate $\frac{1}{2}$ parte îi revine fondului pentru ajutorarea pompierilor și $\frac{1}{2}$ parte denunțatorului iar dacă amenda s'a făcut din oficiu $\frac{1}{2}$ parte îi revine fondului pentru ajutorarea pompierilor și $\frac{1}{2}$ parte impieșagilor orașenești.

Art. 9. Intratele și eșitele efectuate conform acestui regulament, se vor administra deosebit sub titlul „Fondul instituției de pompieri orașenești” prin întocmirea de buget și socoteli de încheiere după modelul celorlalte fonduri orașenești.

Art. 10. În baza acestui regulament sunt competenți a aduce hotărâri în I-a instanță consiliul orașenesc, în II-a instanță Comisiunea administrativă și în III-a instanță Ministerul de Interne.

Termenul pentru apel se fixează la 8 zile de la înmânarea hotărârei. Contra alor două hotărâri indentice nu se admite apel mai departe.

Art. 11. Cu executarea acestui regulament se încredințează Consiliul orașenesc și intra în vigoare 4 zile după publicarea aprobării.

Cluj, din ședința Consiliului orașenesc, ținută la 3 Februarie 1922.

Dr. E. A. Dandea
consilier.

Dr. Pop
primar.

Aprobarea d-lui Prefect sub No. 321 922.

Aprobarea Ministerului de Interne No. 8472 922.
„Aprobăm“.

Cluj, la 19 Maiu 1922.

P. ministru:
(ss) Dr. Oana.

Ordonanță de executare.

Regulamentul taxei de pompieri se va executa de perceptoratul orașului Cluj și se va pune în aplicare cu începerea de la 1 Iulie 1922.

Prima conseriere a celor obligați la taxa de pompieri se va face la perceptoratul orașului în Str. Cogălniceanu Nr. 4, la o dată stabilită și anunțată publicului ulterior. Cu începerea de la 1 Ianuarie 1923 cei obligați la conseriere se vor prezenta cel mai târziu până la finea lunii Martie al acelui an.

După conseriere și după cercetarea datelor declarate se va face impunerea, care se va comunica respectivilor, că după ridicare la valoare de drept, în termenul legal și se achite.

Taxa impusă după ridicare la valoare de drept se va achita în rate trimestriale anticipative.

Întârzierea plății sau neachitarea aduce cu sine execuția pe cale administrativă ca și la alte dări publice.

Neprezentarea la conseriere va aduce după sine impunerea taxei corespunzătoare înzecita și afara de aceasta o amendă de 100—2000—Lei conform art. 7. din regulament.

Cluj, la 1 Iunie 1922.

(ss) Dr. Pop, primar.

Conform Avizului No. 4213—922. („Administrația” No. 11.) se publica în textul aprobat de Min. de Int.:

Regulamentul pentru încurajarea construcțiilor.

În baza legii pentru încurajarea construcțiilor de clădiri, publicată în M. O. Nr. 87 din 23 Iulie 1921 sub Nr. 12699, ca întregire și executare a legii se dispun următoarele:

Capitolul I.

§ 1. Orașul Cluj va înlesni procurarea materialelor, iar materialul de construcțiuni, care formează proprietatea sa, îl va pune la dispoziție în prețul de cost pentru edificări, făcând înlesniri de plată statului, societăților, cooperativelor sau particularilor ce se obligă a construi.

Comisiunea de specialiști, prevăzută de art. 15 al regulamentului de față, va fixa prețul lemnului de construcție cedate de oraș ab padure, în picioare; acesta ca și orice alt material de construcție va beneficia de întâe-

tate de transport, reducere de taxe pe C. F. R. conform titlului I. și II. a legii; de avantagii fiscale și scutire totală de vama orășanească.

§ 2. În baza art. 14 a legii, orice imobil urban se va construi pe teritoriul orașului Cluj și termina în intervalul anilor 1921—1926 în condițiile legii amintite. este scutit pe timp de 10 ani de orice impozit direct către Stat, sau comună, dela data de când devine locuibil.

Taxele de construcțiuni și orice alte spese prevăzute în regulamentele comunele vor fi pe jumătate pentru imobilele construite în termenul prevăzut în acest §.

În baza art. 16 a legii statului și în baza prezentului Regulament, comuna înca permite exploatarea liberă și scutită de orice rechiziție sau satorire de chirie pentru imobilele, ce se vor construi din nou conform dispozițiilor prezente.

§ 3. În baza art. 17 a legii, societățile anonime, cari au un capital mai mare de 5 milioane lei, prezum și sucursalele acestora sunt obligate, să înceapă lucrarea și se o contiune și termine complet până cel mai târziu la 31 Decembrie 1927, pentru a și construi imobil propriu pentru sediul lor, sau să închirieze acestea locale noi, construite cel puțin în mărimea localurilor ce ocupă.

§ 4. Neîndeplinirea celor arătate mai sus, atrage pentru societăți obligațiunea de a varsa anual, până vor construi o suma echivalentă cu chiria ce plătesc, sau ce ar primi pentru localurile cari le ocupă în edificiu închiriat ori cumpărat.

La aceleași obligațiuni sunt supusi și particularii, cari sunt impuși la un venit real, net de cel puțin 250.000 Lei anual.

§ 5. Fabricile și stabilimentele industriale, cari au un capital de cel puțin 5 milioane lei în vârsăminte, imobile și instalațiuni sunt obligate ca în termenul din § 3 să construiască locuințe pentru personalul lor.

Ele sunt obligate ca în termen de 4 ani, începând cu anul 1921, să afecteze pentru construcțiuni 25% din beneficiul net constatat după bilanț; în caz contrar se va percepe în favorul fondului de edificare orășenească 20% din beneficiul net, care sumă se va întrebuința la ridicarea acestor construcțiuni.

În caz că nu ar avea teren pentru edificare, orașul le va pune la dispoziție teritoriul necesar și în prețul stabilit de consiliul orășenească, ori în caz de neînțelegere de comisiunea de evaluare prevăzută la art. 15.

§ 6. Asupra modului și măsurii aplicării

dispozițiilor prevăzute mai sus și a timpului începerii lucrărilor, se va pronunța prin hotărâre motivată, pentru fiecare instituție, întreprindere sau particular în parte consiliul orașului, putându-se apela, în termen de 15 zile dela înmânare la o comisiune ca ultimul for, prezidată de prefect și compusă din:

1. Șefinginerul orașului.
2. Primmedicul orașului.
3. Președintele asociației proprietarilor de case.
4. Președintele camerei de ind. și com.
5. Președintele sindicatului băncilor.
6. Insp. industrial regional.
7. Președintele asociației chiriașilor.

Comisia își va stabili singură modul de lucrare; pentru executarea acestora atât comisia, cât și consiliul va purcede conform legii amintite și regulamentului de fața, luând inițiativa.

Intrucât la timpul fixat de consiliu respective de comisiune lucrările nu s'ar începe, aceasta se constată officios de către consiliul orășenească și să aplica retorziunile prevăzute în legea amintită; încasările aici precisate se fac la caz de lipsă pe cale de execuție administrativă, de către percepția orășenească și se pot folosi numai în scopuri de construcția locuințelor ieftine ori pentru funcționari.

Capitolul II.

§ 7. În baza art. 19 a legii să statorească următoarele:

1. Zona comercială a orașului Cluj se compune din:

- a) Circumscripția I. administrativă, ca ocol comercial și central.
- b) Piața Garii.
- c) Calea Regele Ferdinand.
- d) Calea Moșilor.
- e) Str. Șaguna.
- f) Piața Cuza-Vodă.
- g) Piața Ștefan cel Mare.
- h) Piața Mihai Viteazul.
- i) Calea Decebal.
- j) Str. Moldovei.
- k) Str. G. Barițiu.
- l) Calea Victoriei până la biserica St. Petru.
- m) Calea Dorobanților până la Strada Le-giunea Ardelenă.
- n) Piața Abatorului.
- o) Strada Gen. Berthelot.
- p) Str. Laurențiu.
- r) Str. Măcelarilor.
- s) Piața Sf. Gheorghe.
- t) Str. Mico, până la Str. Muzeului.

- u) Str. Avram Iancu.
- v) Str. Șincai.
- x) Str. Petru Maior.
- y) Str. București și continuarea.
- z) Calea Traian până la Str. Secuilor.

Se admite construirea cu minimum 4 etaje în locurile de sub: b), c), d), f), g), h), l), m) și x) iar în circumscripția I. dela minimum 1—4 etaje după lungimea străzii respective cum se va constata din caz în caz.

Se admite construirea cu minimum 3 etaje în locurile de sub e), i), j), k), s), t), u), v), y), z).

În celelalte piețe și străzi menționate în acest § cu minimum 2 etaje; iar în restul străzilor și piețelor orașului Cluj se poate construi după normele regulamentului de edificare și planului de dezvoltare a orașului cu restricțiunea, că în străzile cu caracter de circulației e minimumul permis pentru construcție de asemenea 2 etaje.

§ 8. Obligațiilor de a construi conform normelor susprecizate, se poate satisface și prin clădirea etajelor corespunzătoare pe edificiul existent, întrucât acesta suporta o asemenea superedificare.

Supraedificările de felul acesta se bucură de toate avantajele precizate în lege și prezentul regulament.

§ 9. În interesul construcțiilor mari în ocolul comercial central se va putea suspenda legea chirilor și evacua imobilul.

Suspendarea sau evacuarea imobilului se face la stăruința proprietarului de către consiliul orașănesc prin deciziune motivată, apelabilă conform § 6 și ascultându-se chiriașul.

După 4 ani dela punerea în vigoare a acestui Regulament acest drept se extinde și asupra celorlalte zone.

§ 10. Pentru a putea obține evacuarea chiriașilor, interesatul se va adresa consiliului orașănesc, care va abzie chiriașului, după ce va primi garanțiile necesare, că proprietarul va începe construcția imediat și o va continua fără întrerupere.

La recercare consiliul orașănesc va plasa pe chiriași cu precădere în alt loc, sau le va abzie pe un termen de un an, conform legii.

Locatarul astfel evacuat nu are dreptul la daune (art. 22 al 4).

§ 11. Proprietarii imobilelor, cari au curți mai mari decât suprafața terenului clădit și chiar când acele curți sunt închiriate pentru depozite de orice fel, pot construi în acea curte, fără a mai avea nevoie de autorizația chiriașului, denunțându-se contractul pe un ter-

men de 30 zile orice durată ar avea acel contract.

§ 12. În cazul când în urma evacuării, proprietarul nu va ridica construcțiunea în termenul fixat de consiliul orașănesc, respective de comisiunea prevăzută de § 6 al acestui regulament, va fi obligat să plătească o sumă egală cu de 20 ori chiria prevăzută în ultimul contract, din care jumătate revine chiriașului și jumătate fondului pentru construcții.

§ 13. Orașul Cluj va percepe o taxă comună egală cu cea percepută de stat asupra tuturor locurilor virane în sensul Titlului III. cap. I. și II. a legii pentru încurajarea construcțiilor de clădiri și în favorul fondului comunal pentru construcții ieftine.

§ 14. Prezentul regulament intră în vigoare după aprobare și publicare, iar cu executarea lui se încredințează consiliul orașului Cluj.

Consiliul orașului Cluj, 28 Aprilie 1922.

Dr. E. A. Dandea,
consilier.

Dr. Pop,
primar.

Regulament.

Despre taxele comunale asupra chirilor în orașul Cluj.

§. 1. După toate localitățile și obiectele mai jos enumerate, aflătoare pe teritoriul orașului cu municipiu Cluj și anume: locuințe, localuri de prăvălii, săli, ateliere, magazine, șatre și mese, cari servesc spre a vinde din ele, după toate acestea, fie că sunt date în chirie ori subchirie, ori se folosesc de către proprietar, fie că servesc de locuință în natură, se va plăti la perceptoratul orașului impozit de chirie.

§ 2. Baza perceperii impozitului e 1. Suma chiriei plătită de locatar. 2. Suma chiriei indicată de proprietar sau stabilită oficios pentru acelea apartamente, cari le folosește proprietarul. 3. Pentru apartamentele, cari servesc de locuință în natură, suma aceea, care respectivul funcționar ori angajat ar primi-o ca bani de cvartir în cazul, când nu i-s'ar fi dat locuință în natură.

§ 3. Taxele comunale asupra locuințelor se impun după următoarea cheie.

1. 2 % din chirie după încăperile mai jos înșirate, ca minim de locuință admisă și anume acest minim este:

- a) pentru 1 persoană 1 cameră și dependențe
- b) „ familie 2 „ 2 „ „ „
- c) „ „ 2—4 „ 3 „ „ „
- d) „ „ 5—6 „ 4 „ „ „
- e) „ „ 7—8 „ 5 „ „ „
- f) dela 8 persoane 6 camere și dependențe.

Profesorilor secundari și universitari, directori de gazete și reviste, medici, j-decători, ofițeri dela colonel în sus precum, și persoanelor, cari se ocupă în mod constant cu știința, li se admite, pe lângă minimul de mai sus camera de studiu în plus pentru care se va plăti asemenea 2 %.

2. Camerele ce trec peste minimul admis în punctul 1. se vor taxa astfel:

a)	după	1 cameră	în plus	100 Lei
b)	"	2 camere	"	200 "
c)	"	3 "	"	400 "
d)	"	4 "	"	600 "
e)	"	5 "	"	800 "
f)	"	6 "	"	1000 "
g)	"	7 "	"	1200 "
h)	"	8 "	"	1400 "

peste 8 camere fiecare cameră se va taxa cu câte 300 lei plus peste 1400 lei, după fiecare cameră.

3. Cu 5 (cinci %) asupra chiriei se vor taxa:

Hoteluri, cluburi, băni, societăți anonime, prăvălii și magazine, ateliere precum și birouri în cari se exercită profesiuni libere (avocat, ingineri, medici).

4. Cu 10 (zece %) asupra chiriei se vor taxa restaurantele, cafenelele, bodegile, bereriile, restaurantele, cabareturile, și sălile, în cari se țin concerte, petreceri, serate.

5. Din chiria camerelor și locuințelor închiriate cu mobile se scutește de taxa 25 % suma ce revine asupra inventarului mobilier § 4.

Toate birourile oficiilor publice sunt scutite de taxele înșirate în 3. precum și edificiile curții regale și edificiile statului, fie închiriate, fie folosite de stat, edificiile militare (fie închiriate, fie proprii), bisericile.

Asemenea sunt scutite școlile, spitalele și alte localuri destinate instituțiilor de binefacere și culturale (muzee, biblioteci) precum și locuințele funcționarilor de stat, județ și oraș, fie acestea locuințe, proprietatea funcționarului, sau în hirate și dacă nu trec peste minimul atins în § 3. punct 1.

§ 4. Sunt scutite de impozitul de chirie familiile, cari nu posed de cât o singură cameră cu bucătărie, însă fără antișambră. Chiria funcționarilor plus impozitul de chirie nu poate trece peste banii de cvartir a funcționarului, ce îi primește drept competențe. În cazuri contraversate se va cere decizia ministerului de Interne.

§ 5. Impozitul pe chirie îl va plăti proprietarul imobilului la perceptoratul orășenesc, de odată cu solvirea celorlalte impozite directe și sarcini publice, e îndreptățit proprietarul a ridica dela locatar suma plătită ca impozit după

normele susamintite și anume, cu ocaziunea primirii chiriei regulate, iar locatarul e obligat a-i solvi și această diferență fără contrazicere, având nesolvirea ei urmările legale împreunate cu nesolvirea chiriei regulate.

Proprietarul va solvi și taxa pentru odăile mobilate și în cazul că nu el e arendatorul direct al acelor, deci e îndreptățit a ridica dela locatarul său și suma plătită conform § 3. pentru odăile mobilată.

§ 6. Intrucât anumite localități rămân fără vina proprietarului nefolosite și nu-i aduc nici venit și nici nu le folosește, la cererea proprietarului, impozitul de chirie așteptat pentru această localitate, se va șterge de cătră consiliul orașului.

În cazul unor schimbări provenite mai curând ca 3 ani, termenul de fașiuni, se va purcede conform normelor în vigoare pentru darea directă de stat.

§ 7. Impozitul pe chirie se va percepe de odată cu impozitul de chirie general pe timp de 3 ani, în baza fasionărilor, respective statoirii din oficiu a sumei ce corespunde chiriei.

§ 8. Așteptarea și încassarea impozitului de chirie, cade în competența perceptoratului orășenesc și procedura o normează legile și ordonanțele în vigoare la dările directe.

Asupra apelurilor ridicate pentru așteptarea prea urcată, sau încassarea ilegală, decide în 1. instanță consiliul orășenesc, în a II-a instanță comisiunea administrativă, contra deciziunii căreia are loc procedura înaintea contenciosului administrativ în baza § 34. art. XXII a legii ungare din 1896.

§ 9. Acest impozit se va percepe și conta în cartea principală a impozitelor comunale în o rubrică separată nou deschisă pentru acest scop; încasările zilnice se vor induce și conta câte una separat, în rubrica separată, deschisă spre acest sfârșit, în ziarul de dare.

§ 10. Acel proprietar, curator, ori îngrijitor de imobile ori alt obiect al acestei dări, care nu satisface obligamentului de a fasiona datele necesare așteptării acestui impozit, care fasionază date neadevărate ori incomplete și nu înștiințează respective nu corege aceasta fasiune în termenul de 8 zile dat de autoritatea competentă spre acest scop, va suporta speșele împreunate cu oclauja, ce se va ordona pentru întregirea lipsurilor din fasiune și se va pedepsi încă cu o amendă în bani dela 10—100 ori suma dării cu care era să se prescurteze orașul prin fasiunea neadevărată, însă minimul amendei va fi 500 lei

Asemenea se va pedepsi ori ce altă contravenire la acest regulament și în caz, că nu s'ar

putea constata valoarea sumei, cu care s'ar fi prescurtat orașul prin aceasta, pedeapsa va fi dela 200—5000 lei și în toate cazurile va reveni fondului săracilor orașului Cluj.

Prezentul regulament intră în vigoare după aprobarea lui și cu executarea se însărcinează Consiliul orașului Cluj.

Din ședința consiliului orașului Cluj ținută în 18 Februarie 1921.

Referent:

Dr. Dandea

Primar:

Dr. Pop

Aprobarea Prefectului sub No.: 296/921 și a Ministerului de interne sub No.: 5716/921.

Ordonanță de executare.

Regulamentul taxei pe chirie se va executa de perceptoratul orașului Cluj și se va pune în aplicare cu începerea de la 1 Iulie 1922.

Declarațiunile necesare se vor înmănușa celor vizați în Regulament de organele executive ale perceptoratului și se vor înapoia dela înmănușare în termen de 15 zile. (Str. Cogălniceanu No. 4).

În baza Declarațiunilor perceptoratul va face cercetările necesare la fața locului și dacă se constată că declarațiunile sunt în bună regulă, va face impunerea pe un termen de 3 ani și va aviza pe declarant, că după ridicarea la valoare de drept să achite taxa impusă. A hitarea se va face în rate trimestriale anticipative. Dacă nici după ridicarea la valoare de drept nu se va achita taxa impusă, ea se va executa pe cale administrativă.

Dacă se va constata, că chiriașul nu achită proprietarului, curatorului, etc. taxa impusă și vina pentru neachitarea la timp nu s'a făcut din neglijența proprietarului, curatorului, etc. se va executa pe cale administrativă chiriașul.

Se vor declara și apartamentele, camerele cari servesc funcționarilor publici sau privați de locuință în natură, arătându-se și chiria anuală cari ar primi-o respectivul dacă nu ar avea locuință în natură.

Ori-ce schimbări vor fi în decurs de 3 ani dela data impunerii acestei taxe, trebuie verbal, sau în scris anunțate perceptoratului orașenesc.

Dacă declarațiunile înmănușate nu se vor înapoia dela înmănușare în termen de 15 zile se vor face din oficiu pe spesele proprietarului sau curatorului aceluia imobil.

Partidele cari vor proceda contrar acestui regulament și acestor dispozițiuni sau vor da declarațiuni false se vor pedepsi cu o amendă de 500—2000 Lei conform § 10 din regulament.

Cluj, la 1 Iunie 1922.

s. s. **Dr. Pop**
primar.

Lege

pentru suspendarea inamovibilității în unele funcțiuni ale statului.

Art. unic. Se suspendă până la înlocuirea noului buget pe exercițiul 1923—924, inamovibilitatea în funcțiunile Statului, create prin decrete și decrete-legi, fie prin înființări în buget de servicii noi și necoprînse în legile de organizare existente, această lege nu se aplică celor ce au mai mult de 3 ani de carieră, socotiți dela 1 Aprilie 1922 îndărăt.

Nu intră în această lege magistrații de clarăți inamovibili și funcționarii din provinciile liberate, cari au fost încadrați conform legilor în vigoare.

Această lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința dela 10 Aprilie anul 1922 și s'a adoptat cu majoritate de una sută treizeci și opt voturi, contra unul.

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fi investită cu sigiliul Statului și publicată în Monitorul Oficial.

Dat în București, la 12 Mai 1922.

Nr. 2219.
(L. S. St.)

Ferdinand.

AVIZ

Pierzindu-mi brevetul industrial înregistrat sub No. 6629—914 îl declar de anulat.

Maurițiu Friedman
str. C. Ferată No. 9.

No. 1917—1922 pres.

Către Toate secțiile și oficiile orașenești

Să aduc la cunoștință următoarele din ordonanța Dir. Gen. al Min. de Just. cu Nr. 7113—1922. „Pentru aplicarea tractatului de pace nu s-a dat nici un regulament și prin urmare acestea tratate trebuie aplicate de fiecare autoritate ca și celelalte legi.

Prin urmare este de căderea oricărei autoritate ca în limitele atribuțiunilor lor să stabilească dacă cineva în urma legilor în chestiune a devenit sau nu cetățean Român.

În această privință dacă autoitațiile sunt în îndoială despre aplicarea legii noi îi dăm părarea noastră tot așa ca și în alte chestiuni juridice. Părțile numai atunci pot să se adreseze Ministerului, dacă vre-o autoritate refuză pe nedrept să le recunoască cetățenia.

Cluj, la 19 Maiu 1922

s. s. **Dr. Pop**
primar.

DELA CONSILIUL ORAȘULUI CLUJ.

No. 10961.921 cons.

Opinia comisiei de experți, asupra planurilor înaintate în urma concursului pentru construirea unui pod peste Someș.

1. Proiectul cu motto „Arcus Circuli”.

Neindeplinind condițiunea esențială a concursului, care recere categoric o boltă de beton armat, iar soluția dată de autor care constă în două grinzi cu conzole și cu articulațiune la mijloc, soluție pe care experiența a dovedit-o ca necorespunzătoare între înprejurările date, comisia este cu unanimitate de părere, că acest proiect nu poate fi luat în conziderare.

2. Proiectul cu motto „Vitorul”.

Podul este un pod cu arc fără nervuri și cu panouri economice având și câte un panou asupra culeelor. Lățimea arcului 20 m. având o grosime la cheie de 50 cm. și la naștere de 70 cm. grosime toeritică. Calea constituită din planșeu de beton armat, care reazimă cu stilpi pe arc. Culeele sunt duse până la cote 329, fiind relativ bine dimensionate. Proiectul prezent în general corespunde condițiunilor de concurs. Calculația statică este detaliată și mersul ei este bun. Rezultatele calculelor sunt conținute în tablouri, care se pot controla cu ușurință. Rezultatele eforturilor interioare din arc sunt cam mici, ceace provine din greșala, că la calculul temperaturii autorul a neglijat momentul inițial M_0 și a explicat greșit ordonațele y . Din acesta greșală grosimea arcului la naștere este relativ mică. Autorul aplică fierele de reparație numai în acele locuri în arc, unde stilpii reazimă pe boltă, aceste sunt însă de a se aranja în toată lungimea arcului, având aceste la eforturi mari și un rol de scări. Distanța între stilpi 3.75 ar fi prea mare, deoarece să presupune, că transmiterea sarcinilor nu să poate face uniform, cum sa presupus în calculul teoretic. Comisia ține de greșală mare, din motivul economic lățimea de 2 m. a arcului, deoarece în mod practic și în general trotoarele nu recer o boltă pentru sarcinele relativ mici și soluția mai practică și ieftină este de a așeza trotoare pe conzole. Panourile de asupra culeelor sunt inutile și nemotivate. Arhitectura podului este cu simplă profilare fără decorațiuni, având numai o cunună la mijloc, și fără nici un motiv românesc. Comisia ajunge la concluzia ultimă, că proiectul prezent, abstrăgând de greșelile amintite mai sus, este o muncă serioasă tehnică, dar nu poate fi admis ca un proiect definitiv de execuție.

3. Proiectul cu motto „Kultura”.

Construcția podului stă din 2 arcuri simple în lățime de a 4.80 m. legatură între aceste 2 arcuri prin o parte de mijloc în lățime de 5 m. și din 2 x 3 m. conzole pentru trotoar. Culeele pentru fiecare arc sunt separate, având fiecare o lățime de 5.80 m. Grosimea arcului este la cheie 70 cm. și la naștere 1 m. Proiectul în general corespunde condițiunilor concursului. Calculația statică făcută după sistemul Mörsch, mersul ei este bun

cu toate că autorul presupune fiere cu rezistențe speciale. Defectul proiectului este, că nu ne dă un chip detaliat despre aranjarea armaturilor în arcuri, nefiind desemnate în secțiunea longitudinală. Conspectul materialului necesar este ținut așa de general încât verificarea și comparația cu altă soluție este foarte grea în cadrele prezente critice. Ideea de fond a proiectului să poate numi de ingenioasă și poate avea oare-care avantaje economice precum și o dispozițiune bună pentru micșorarea efectelor temperaturii în senz transversal podului. Soluția aceasta însă prezintă desavantajul, că necesită complicațiuni în construcția celor 2 arci. Lipsa de solidarizare între cele 2 arci, mai ales între cele 2 culee constituie o mare greșală a proiectului, deoarece o denivelare inegală a celor 2 culee poate aduce rupturi și crepături în planșeu și alte părți ale construcției. Consolele trotoarelor sunt puțin prea lungi și din acest motiv grosimea consolelor lângă arc este mai mare decât grosimea arcului, ceace constituie o greșală de construcție și de arhitectură. Accepând cele spuse de autor în tabloul materialelor, la executarea podului să recere 5.25 vagoane fier și 32 vagoane ciment. În resu-mare comisia ține ideea de fond a soluției date de originală și din unele puncte de vedere avantajoasă; comparând însă avantajele și desavantajele ajunge la concluzia finală, că acesta rezoluție nu corespunde între înprejurările actuale de a fi admisă pentru execuție.

4. Proiectul cu motto „Ambi”.

Podul este cu arc cu nervuri, nervurile la distanțe 2.25 m. lățimea nervurilor 1.20 m. Nervurile sunt legate în partea deasupra cu planșeu de beton armat. Calea este așezată pe plașeu de beton armat, care se reazimă pe arc cu ajutorul stilpilor de beton armat, trotoarele sunt așezate pe console, lungimea acestora fiind de 2 m. Grosimea arcului în mijloc la cheie 86 cm. la culee un 1.25 m. Înaintea culeelor are un pinten din beton armat. Planșeu are grinzi transversale și longitudinale cu armaturi puternice însă în partea de sus fără armaturi, o dispozițiune care nu este economică fiind armaturile prea puternice și grinziile prea dese. Culeele sunt duse până la cota 327 și sunt relativ bine dimensionate, însă fața interioară a culeei având un profil curbiliniu nu este practică. Calculele făcute sunt bune. Arhitectura podului este simplă și cu gust. Parapetul făcut din beton armat cu profilare cadratică și cu decorație de fier. Cantitatea necesară de fier 6.25 vagoane și din ciment 52.5 vagoane. Comisia ajunge la concluzia, că proiectul este bine studiat și compus cu mare sîrguință și știință tehnică. Precum arată cantitatea materialelor necesare în fer și țiment între înprejurările prezente un pod de arc cu nervuri nu este economic și nu poate lua concurența cu arcuri simple cari recer o cantitate cu mult mai mică din materiale și cofrajiul arcurilor simple este mai simplă. Afară de aceia în vedere laterală podul cu nervuri arată față de cele simple mai greoi. Având dimensiuni mai groase, ca atare proiectul nu poate fi admis ca un proiect definitiv de execuție.

5. Proiectul cu motto „*Viribus Unitus*”.

La proiectul prezent este aplicat un arc simplu fără nervuri, lățimea arcului 16.50 m. și grosimea arcului la cheie 50 cm. și la naștere 1.10 m. Sub cale este planșeu de beton armat în grosime de 25 cm., care se razimă cu ajutorul stâlpilor de beton pe arc. Grosimea stâlpilor 50 cm. la mijlocul arcului planșeu se razimă pe arc prin umplătură de nisip, iar pereții panourilor apropiați de culee în direcția transversală sunt întrerupți și legați prin arci. Trotoarele sunt așezate pe conzole, lungimea conzolelor fiind de 1.75 m. Lățimea trotoarului este la acest proiect 3 m. incluzive parapet, față de celelalte proiecte cari au o lățime de 3 m. excl. parapet. Culeele sunt din beton și duse până la cota 327 și sunt așezate pe ardezie cu mai mulți dinți. Calculația statică făcută după sistemul Schönhöfer și mersul ei este bun. Calculele făcute sunt foarte bune și detaliate, cuprinzând rezultatele în tablouri făcând controla ușoară. Armatura principală a arcului nu este variată, sunt însă toată lungimea arcului aplicate fiere de repartiție. În locul scârilor simple ar trebui aranjate scări duble. Materialul necesar este de fier 4 vagoane și Țiment 48.3 vagoane. Arhitectura podului este simplă și plăcută, lipsesc însă motivele românești. Din cele spuse mai sus comisia ajunge la concluzia că proiectul prezent se poate numi de reușit, calculația statică și construcția foarte bine studiată și proiectul compus cu sârguință și știință. Proiectul are greșeli mici de amănunt precum dimensiunile planșeului sunt prea mari, trebuie reduse, stâlpii sunt groși și conzolele trebuie prelungite cu cca. 25 cm. și armate și la partea inferioară. În rezumat proiectul cu eliminarea greșelilor semnalate poate fi admis ca un proiect definitiv de execuție.

6. Proiectul cu motto „*Decebal*”.

Este un pod cu arc simplu fără nervuri, lățimea arcului 17 m. și grosimea la cheie 50 cm. la naștere 90 cm. Sub cale este planșeu de beton armat pe arc. Pereții panourilor apropiați de culee sunt stâlpi, iar cele apropiate de mijloc pereți continui. Stâlpii au grosime de 25 cm. Trotoarele sunt așezate pe conzole, lungimea conzolelor 1.80 m, Culeele sunt duse până la cota 327 și în greutate un bloc de tras, înaintea culeelor aplică un pinten puternic în legătură cu corpul culei. Calculația statică este făcută după sistemul analitic a lui Emperger și mersul ei este bun. Rezultatele calculației sunt cuprinse în tablouri, ușorând controla. Armatura arcului variază în raport cu eforturile interioare și aplică armatura de repartiție în toată lungimea arcului care sub razimul stâlpilor sunt mai dese. În general dimensiunile tuturor elementelor de construcție sunt foarte economice afară de nervurile planșeului unde s'ar mai putea face o reducere. Greșala este aplicarea păretelui de beton armat la culee; deoarece aceasta nu are nici un rol, să poate suprima, ceea ce ar scurta și planșeu de culee. Arhitectura este simplă și plăcută, conținând și motive românești. Materialul necesar fier 3 vagoane ciment 48=2=50 vagoane. În resumare proiectul prezent este

reușit, arătând știință tehnică și sârguință la constituirea arcului cel mai economic. Cu eliminarea greșelilor semnalate proiectul poate fi admis ca proiect definitiv de execuție.

7. Proiectul cu motto „*Ferdinand*”.

Acest proiect nu corespunde condițiilor de concurs, deoarece nu este făcut în scara prescrisă și nu conține proiectele recerute, lipsește conspectul materialelor și lipsesc secțiunile transversale. Calculația statică este vastă și poate bună, însă nu să poate controla lipsind proiectele. Comisia nu ia sub desbatere detaliată acest proiect.

Comparând toate proiectele și resumând cele expuse mai sus, comisia constată concursul de bine succes, sosind proiecte serioase și bine studiate precum proiectele „Viitorul”, „Kultura”, „Ambi”, „Viribus Unitis” și „Decebal”. Între împrejurările date însă comisia cu unanimitate află, că proiectele „Viribus Unitis”, și „Decebal”, sunt apte de a fi admise ca proiecte definitive de execuție cu eliminarea greșelilor amintite. Proiectul „Viitorul” este apropiat de cele 2 proiecte mai bune, conține multe părți de construcție care pot fi utile proiectului definitiv.

În baza acestei opinii consiliul orașului a adus următoarea hotărâre:

Obiect: Examinarea proiectelor sosite la concursul pentru edificarea podului nou peste Someș.

Consiliul orașului Cluj, în ședința sa din 16 Mai 1922 luând sub desbatere raportul comisiunii însărcinate cu examinarea proiectelor înaintate în urma publicației de concurs Nr. 10961/1921 cons. pentru edificarea podului nou peste Someș între Calea Decebal și Str. Gen. Drăgălina, a adus următoarea

Hotărâre:

Dintre proiectele înaintate în număr de șapte se acceptă ca cele mai bune:

1. Proiectul „Decebal” a autorilor firma „Atlas” S. A. din Cluj, ing. Edmund Sebestyén și ing. Eduard Meisel premiindu-se cu suma de 15000 Lei adică Cincisprezece mii Lei.

2. Proiectul „Viribus-Unitis” a autorilor ing. Iosif Gangusch și arch. E. Moll premiindu-se cu suma de 15.000 Lei adică Cincisprezece mii Lei.

3. Proiectul „Viitorul” a autorului ing. Matia Goschi, care se cumpără cu prețul de 7500 Lei adică Șaptemii-cincisute Lei.

Consiliul orăș. votează aceste sume și îndrumă casa alodială să le plătească susnumiților după aprobarea acestei hotărâri din partea forurilor competente.

Proiectele se vor pune la vedere publică timp de 14 zile iar după acest termen cele nepremiate se vor restitui autorilor.

Cluj, din ședința Consiliului orăș. ținută la 16 Mai 1922.

Aprobat.

Cluj, la 26 Mai 1922.

primar:

Dr. Pop mp..

Metes

prefect.

FERDINAND I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința Națională,
Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul de interne sub No. 2467—922.

Am decretat și decretăm:

Art. I. D. Aurel Moga, actual consilier de secție clasa VI, gradul I la directoratul general de interne din Cluj, se numește de Noi, pe ziua de 1 Mai 1922, în funcțiunea de consilier la orașul municipal Cluj, în locul vacant încadrându-se în aceeași clasă de salarizare.

Art. II. Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul de interne este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prezentului decret.

Dat în București la 15 Mai 1922.

FERDINAND.

Ministru de interne,

General de corp de armată
Artur Vaitoianu.

No. 2267. M. O. No. 38.

România Administrația Financiară a jud. Cojocna.

Nr. 2645.

Publicațiune

Pentru societățile anonime și cooperative, obligate la publicarea bilanțului referitor la darea declarațiilor. Ordonându-se impunerea impozitului pe câștig și a impozitului minier, pe anul 1921—22 și 1922—23 a institutelor obligate la publicarea bilanțului în virtutea legilor vechi existente și pe baza legii noi pentru așezarea contribuțiunilor directe, toate instituțiile sunt obligate a da declarații, până la 20 Iunie 1922, cari declarații vor cuprinde: a) câștigul obligat la impozitul pe câștig, b) câștigul obligat la impozitul minier. Societățile obligate la publicarea bilanțului, vor da declarațiile Administrația Financiară, pe a cărei teritor se află. Totasemenea se vor da declarațiile și în cazul când e vorba de impozit minier. Imprimările pentru declarații nu se vor înmăna societăților din oficiu, ci se vor ridica din partea lor, dela Administrația Financiară etaj I, camera 17. Societățile, cari nu au dat declarațiile în termenul sus prevăzut, sau a căror declarații sunt neîndeplinite, inexacte sau incomplete, cum și acelea, cari nu răspund la cererea de a da lămuriri echivalente cu un

refuz de a răspunde, vor fi taxate cu un impozit suplimentar de 25%. În cazul că societățile fiind provocate, dau declarațiuni false, sau în răspunsurile date în scris, se afla date cari nu corespund realității cu intențiunea de sustragere dela plata contribuțiunilor, se va lua act de contravenție și se va aplica penalitățile conform legilor în vigoare.

Dela primăria orașului Cluj.

Nr. 3358—922.

AVIZ.

În urma hotărârei principiare a Consiliului orașanesc se aduce la cunoștință publică, ca închiderea parcului orașanesc pentru aranjarea de sărbări nu se mai concesionează. Sărbări și festivaluri se vor admite în cazuri motivate, însă numai fără închiderea parcului, adică fără a se putea percepe taxe pentru intrarea în parc, care este singurul loc de recreație a populației nevoiașе.

Cluj, la 7 Iunie 1922.

s. s. Dr. Pop,
primar.

Donațiuni pentru fondul statuei „Avram Iancu“.

(Continuare).

Transport: 92,520 Lei 50 bani Eszényi A. 10 L., K. Bilbok 15 L., B. S. 10 L., I. Antal 10 L., Ștefan Tanko 10 L., Catalina Rus 20 L., Depozitul F. Union din Lunca de jos 100 L., S. A. producătorilor de lemne, Valea Ghimeșului 100 L., D. Anton 20 L., Lipot Spuller 100 L., „Domuki Faipar r. t.“ 100 L., N. Fejer 20 L., Zaharie Anton 20 L., Zaharie K. A. 20 L., Ștefan Ávé 20 L., M. Ószi 5 L., Zaharie A. 10 L., N. N. 20 L., T. Imrek 10 L., S. Man 10 L., D. N. 10 L., A. Biró 10 L., A. Sz. 10 L., I. Imreh 5 L., A. Biró 5 L., B. Veres 20 L., Gheorgiu Gergecz 20 L., Pe lista No. 206 a a D-lui Primpretor al plășii Cislădie Comuna Avrîg 274 L., c. Boița 25 L., c. Bradu 221 L., 95 b. Porcești 25 L. c. Sadu 139 L. c. Șebeșul de jos 460 L. 50 b., Șebeșul de sus 406 L., Selimbar 73 L. 50 b., c. Talmăciu 160 L., Orașul Ibașfalău 1128 L., Consiliul orașului Târgul Mureș (Registru No. 4) 988 Lei. Total: 97,131 Lei 45 bani.

(Va urma).

Cele mai bune
Cele mai frumoase
Cele mai eftine

Cărți. hârtie. art. de scris
Könyv. papir. írószerszám

legjobb
legszebb
legolcsóbb a

la librăria

LEPAGE

könyv-
kereskedésében

AVRAM IANCU.

Estras din broșura scrisă de dl. A Ciura și editată de comitetul pentru ridicarea statuei Avram Iancu în Cluj.

„Clujul cel vechiu se schimbă, vrând-nevrând.

Cultura românească isgonită mai nainte vreme, își ocupă locul de onoare, ce i-se cuvine, în inima Ardealului românesc.

Mii și mii de elevi, cari rămăneau pe vremuri lipsiți de hrana culturii naționale, azi află ocrotirea și sprijinul Statului român.

În Clujul cel nou, în Clujul românesc de mâine se va ridica o statuie pentru preamărirea eroului nostru național: *Avram Iancu*. Hotărârea a fost întîmpinată cu multă însuflețire, și nu ne îndoim, că suma ce se va aduna va fi așa de mare, încât la 1924, când vom sărbătorbi o sută de ani dela nașterea lui Iancu, statuia se va înălța frumousă și mândră, pe o piață a Clujului. Și astfel regele Munților, care și-a măsurat armele cu trupele lui Hatvany, Kemény Farkas și Vasvári, va rămănea deapaururi între noi, vestind lumii românești și celei străine, că lupta ce a purtat-o el și tovarășii lui de arme pentru desrobirea neamului românesc, *nu a fost o luptă zadarnică*.

Istoria a însemnat și până acum, că trupele ungurești au ieșit biruitoare pretutindeni în revoluția din 1848—49, cu excepția Munților—Apuseni de sub comanda lui Iancu și a tovarășilor de arme, cari și-au apărât neatrănarea, până în sfârșit.

Scurtă bibliografie.

Avram Iancu s'a născut la 1824 în Vidra de sus din părinți săteni *), dar cu dare de mână, având parte de o creștere foarte aleasă.

Dela școala din Vidra, trece la Câmpeni și Abrud urmând gimnaziul din Zlatna, iar cursul superior, științele filozofice și juridice le-a terminat la Cluj. S'a împărțit de aceiași educație, ca cei mai distinși tineri ai familiilor străine din acea vreme. Era de statură mijlocie, profilul lungăreț, nasul proporționat, cu părul galben. Ochii lui albaștri ca viorelele înfățișau o privire blândă însă un caracter rezolut. În timpul revoluției purta un cojoc, o pălărie cu pene de cocoș, iarna purta cușmă neagră de miel. Era încins cu o sabie, la brâu avea pistoale și când era călare avea două carabine atârinate de oblâncul șelei. În primăvara anului 1848 la târgul Florilor, Iancu apare în mijlocul Moșilor adunați la Câmpeni, spunându-le: „De aci înainte numai de mine și de împăratul să ascultați!” În timpul revoluției a fost mai iubit, ca înainte, pentru vitejia sa, pentru bunătatea lui de inimă cu cei cinstiți și pentru asprimea lui cu cei nemernici. La adunarea din 3/15 Maiu a venit și el la Blaj, în fruntea a 10 mii de Moși, ales fiind în comitetul național. În Septembrie 1848 comitetul hotărăște la Blaj înființarea gardei naționale românești, iar în Octombrie

*) Cf. Frâncu-Candrea: Moșii.

comandantul general F. ML. baronul Puchner edă o proclamațiune către popoarele Transilvaniei, proiectându-se dezarmarea ungarilor revoluționari. Luptele își iau începutul, durând până la sfârșitul verii următoare. Avram Iancu, sprijinindu-se numai pe vitejia prefecților, tribunilor și a legionarilor săi, reușește să respingă din Munți trupele mult mai numeroase și mai aprovizionate ale Ungurilor. Toată țara era în stăpânirea Ungurilor; generalii austriaci au fost înfrânți pretutindeni, dar trupele străine, cari au ajuns până la Abrud, au fost asvârlite înapoi și distruse, iar altele sau prăbușit chiar în trecătorile Munților, cum au fost trupele lui Vasvári la Fântânele (6 Iunie 1849). Viena s'a purtat și de data aceasta, cu cunoscuta-i perfidie. Făcând la început toate promisiunile, trimite legionarilor români ajutoare neînsemnate, ca pe urmă să-i lase cu totul în voia soartei, când Ungurii erau mai puternici ca oricând înstăpânindu-se peste țara întreagă, cu excepția Munților Apuseni.

Perfidia Vienei s'a văzut în toată goliciunea ei mai ales după încetarea luptelor, când Românii nu s'au ales mai cu nimic și chiar Iancu a trebuit să îndure suspiciuni și temniță. Sufletul cinstit al lui Iancu nu s'a putut împăca cu aceste infamii. Înapoiindu-se din temniță la 1852 el mai trăiește încă douăzeci de ani, dar cu mințile pierdute rătăcind prin munți cu fluierul său drag, oprindu-se din când în când pe la vre-un prieten, ori abătându-se pe la vre-un târg, ca să mai stea de vorbă cu poporul, care îl iubea și acum cu toată dragostea inimei sale.

Iancu moare în Septembrie 1872 și e înmormântat la Tebea lângă gorunul lui Horia“.

* * *

Notă: Despre portretul dat de noi aici un prieten contemporan al lui Iancu zice): Celea mai multe ziare iau adus și portretul; nici unul nu e nimerit, cel mai bun e cel din fața biografiei despre care vorbește și dl Iancsò Benedec; în acest portret cel puțin statura lui e bine nimerită, fizionomia lui însă era mult mai veselă și mai simpatcă de cum ni-l arată portretul. (Vezi tabloul nostru.)

Referitor la îmbrăcămintea de husar Dl I. C. Băcilă²⁾ pune următoarele două ipoteze: Tatăl lui fiind funcționar la stat pela 1820—25 avea dreptul să poarte haine mai apropiate de ale nobililor, având un oarecare titlu la aceasta; și Iancu având același drept că-l moștenește dela tatăl său, avea dreptul să le poarte. Sau în a doua ipoteză îmbrăcămintea lui a fost născocită de autorul desemnului.

Tabloul nostru este fotografia unei reproducții originale după tabloul original aflat în Viena. Fotografia am câștigat-o din amabilitatea dlui Teofil Dragomir mare proprietar în Jibou, proprietarul reproducției originale.

* * *

¹⁾ Josif Sterca Sulușiu de Cărpeneș: Biografia lui Avram Iancu.

²⁾ Transilvania No. 4—1921.

La începutul anului 1920 s'a pornit o acțiune pentru ridicarea unei statuie lui Avram Iancu. Patronajul acțiunii au binevoit să-l primească M. M. L. Regele și Regina, fiind în comitet mulți dintre cei mai distinși ai Patriei noastre întregite.

Fondul adunat pentru statua Avram Iancu în Cluj dispune azi de cca 300.000 Lei bani gata și 2 vagoane material pentru turnat statua.

Ori ce donațiuni ori referințe sunt a se trimite la Secretarul general al comitetului: Dr. E. A. Dandea, consilier la orașul Cluj, str. Cogălnicean 4., Tel. 2—38. (z)

Nește rețete sufletești folositoare.

Prentice Mulford. (Trad.)

Toți trăim viața obicinuită simțurilor noastre; cunoștințele, experiențele noi — și când suntem convingși de adevărul lor — se pierd ușor în mișcarea lină și plină de banalități a vieții de toate zilele.

Nimeni nu poate aștepta ca să ne ridicăm deodată și pentru totdeauna la legile, principiile fundamentale și metodele nouă a existenței omenești. Ori cât de convingși suntem de existența lor, o parte din noi — o încăpăținare inherentă nouă — le contrazice.

Aceasta este partea noastră materială, — experiența corpului, sângelui și a celulelor.

De aceea nu putem cunoaște în deajuns inspirațiile nouă. Există o Putere supremă și o Forță cârmuitoare, care străbate și dă viață la toate.

Noi înșine încă suntem o parte din aceasta forță.

Și ca atari avem capacitatea, ca prin dorinți ascunse, rugăciune și voință să concentrăm în noi tot mai mult din însușirile naturale a puterii acestea superioare.

Fiecare cuget al nostru e realitate — ba forță. (Rog accentuați aceasta și de două ori!)

Și fiecare cuget e câte o piatră a viitorului nostru fie în bine fie în rău.

Cine e silit să stea de prezent în o casă proastă, a se nutri la o masă insuficientă, a trăi între oameni duri și grosolani, trebuie să protesteze în adâncul sufletului său contra acestei stări nedemne.

Trăește cu cugetul în casă mai bună, stai la masă bună, conviețuiește cu oameni mai superiori — și starea aceasta sufletească te va duce la Maibine fără nici o trudă, sau supărare. Fii bogat în suflet, imaginație și conștiință — și vei ajunge și avuția materială! Cine se vede pe treapta cea mai inferioară a scării, nici nu ajunge mai sus întreaga lui viață.

Condițiunile fizice ale vieții depind de starea sufletească obicinuită fie cea moroasă ori învingătoare.

Se nu croim margini posibilităților viitoare.

Nu zice nici când: „Mai mult ca atât eu nu pot ajunge.“ „Pe unul sau altul eu nici așa nu-l ajung nici când.“ Ori: „Corpul meu trebuie să se surpe și nimic-

cească, doar și până acum câte corpuri omenești s'au surpat și nimic.“

Nu zice în interiorul tău: „Calitățile și capacitatea mea e numai mediocă — deci voi trăi și muri așa ca milioanele de oameni, cari mă încunjură.“

Raționând astfel, mulți să închid înconștienți în o minciună! Atrag asupra lor consecințele nefaste și păgubitoare a minciunei!

Exchid pentru ei înșiși posibilitatea, ca odată să se ridice deasupra granițelor lumii de azi. Fără să fie nevoe, taie de sub picioarele proprii creanga unei posibilități mai bune.

În fie cine se ascunde oarecare aptitudine, talent, o umbră de posesiune spirituală, care e tot așa de individuală, ca însuși viața fiecăruia. Pentru că în viața înfinitului univers se află variația înfinită a fenomenelor, fie acel fenomen o soartă, un apăs de soare ori un crer omenească.

Dorește să te desbraci câte odată pe deplin de timiditatea ta. O astfel de dorință înruiază puțin fiecare moment, pentru ca să scapi pe veci de sclăvia timidității. Conștiința de sine nemărginită nu cunoaște frică și îți este ereditatea eternă de a ajunge tot mai aproape de conștiința nemărginită.

Cugetarea și cugetul acelora îl însușim, cu cari ajungem în atingere mai des și cu cari simpatizăm mai mult. Dacă sunt oameni mai fără valoare și trăesc în păături culturale mai inferioare, ne cauzează pagubă durabilă, pentru că în societate neegală întotdeauna sufletul mai înalt și mai sublim rămâne din jos.

Cei bogați în succese vor aducea înaintea noastră firul cugetului la succes, iar cei săraci în succese ne fac să simțim lipsa ordinii, sistemului, paciinței și a credinței în putere, sorbind în noi acest simț — sub influența lor — întocmai cum sorbește buretele apa.

Mai bine să nu venim în contact cu nimeni, decât cu oameni distrași și fără nici o țință. Modul de cugetare a acestora ne desparte de colegii semenii noștri și de adevărații prieteni.

Cine stă neconsolat în vre-o anumită situație, întreprindere sau lucrare, — să aștepte. Să-și îndrepte întreaga cugetare asupra acestui lucru. Să nu facă nimic. Prin aceasta i-se întărește numai intenția și voința. Așa adună și înmagazinează puteri din toate părțile, cari se prezintă în forma ideii, inspirației, a întâmplării sau a ocaziunii. În timpul așteptării nu am stat degeaba, dorința noastră ne-a introdus pe valul cugetării în vre-o idee sau ocaziune! Cine într-o întreprindere se razimă exclusiv pe altul, deja s'a abătut dela calea bună a succesului durabil.

Despre întreprinderile, planurile și speranțele tale să vorbești numai acelora, despre cari știi cu siguranță, că îți doresc succes. Nicicând să nu vorbești despre ele înaintea acelora, cari te ascultă numai din complășă; pentru că tot cuvântul exprimat înaintea lor, detrage din puterea planului tău. Sunt ex'raordinar de pușni aceia,

către cari poți să fii sincer, liniștit. Însă bunăvoința unicului tău prieten bun, care te ascultă cu un interes sincer timp de zece minute, este o putere viețuitoare și ajutoare, care să împreună cu tine și din clipa aceasta stă lângă tine, în ajutorul tău.

Dacă scopul tău e mare și just, vei întâlni astfel de oameni, cărora le vei inspira încredere, și în cari poți avea liniștit încredere.

Dacă prelinzi dreptate pentru tine, prelinzi aceasta pentru întregii neam omenesc.

Dacă tolerezi fără protestare internă sau externă, ca să te înșele, să-ți prevină și să te tiranizeze, consimțezi cu banalitatea și cu înșelăciunea.

Luptă numai zece minute în contra sorții tale, sau cu invidie față de norocul altora, și ți-ai folosit deja o mare parte din puterea ta pentru înrăutățirea sorții proprii. Tot cugetul invidios sau plin de ură se reîntoarce, ca un bumerang.*) Simțămintele urâte nutrite față de arc, care aruncată fiind în aer, se reîntoarce dela sine, alții, înseamnă risipă, din care nu numai că poate să nască nenorocire, dar poate chiar să ruineze fericirea viitoare.

Cui i-au devenit acestea simțiri deja de a doua natură, să nu aștepte că să se scape de acestea deodată.

Cu încetul trebuiesc plivite obiceiurile rele a unei vieți întregi.

Fieștecăriua camera sa îi este atelierul, în care ar trebui să ne creăm Eu-l nostru nou din noi elemente psihice; în acel local, unde trăim nu ar fi permis să între alții, ba chiar și noi numai atunci, dacă dispoziția noastră este neturburată, curată și veselă. Dacă visăm în ea visurile priveghierii până la desăvârșire, camera noastră se va umplea cu timpul în înțelesul strict al cuvântului cu fericire; fiecare bucată de mobilă ne aduce aminte de cugetele noastre vechi, cari în fine ne ridică deasupra noastră înșine și ne ajută la succese aparente ca minuni.

Dispoziția rea și lipsa independenței sunt morburii. Iar rezultatul sufletului bolnav este corpul bolnav. Cea mai mare parte a bolnavilor au așternut ei însuși — prin munca oboșitoare a sufletelor lor, care a durat ani de zile — lăuzia lor.

Din contră, cu cât suntem timp mai îndelungat, fără întrerupere, plini de speranțele cele mai bune, cu atât mai puțin suntem expuși aceluși pericol, că să le putem pierde chiar și numai provizoriu. Pentru că situația aceasta ne-a devenit deja a doua natură, și nici nu ne mai stă în putere, să nimicim nici aceasta și nici experiențele plăcute, cari îi sunt inerente.

Toți fără excepție, suntem puteri numite cugete și toate faptele noastre sunt o rugăciune continuă, și dacă nu ne dăm seama de ea! Natural, că nu trebuie să luăm ad litteram înțelesul cuvântului rugăciune. Dacă de exemplu cineva vede totdeauna partea neagră a vieții, meditează din nou și din nou asupra amăgirii și neferi-

cirei noastre, să roaga pentru asemenea amăgiri și nefericire ce ar urma în viitor. Cine contează la nefericire, să și pregătește pentru aceasta și o să-l și ajungă fără îndoială.

Noi nu ducem numai corpul nostru între oameni, ci și o sferă anumită, care câștigă instinctiv pe toți cei de seama noastră, sau ațâță pe toți în contra noastră, fără considerare că tăcem sau vorbim. Pentru că cele ce le gândim au o însemnătate cu mult mai mare, decât cele ce le spunem. Ne înconjură aerul individual, care-l purtăm cu noi, care sespinge sau atrage. Orice se întâmplă cu noi, este rezultatul unei dispoziții, care a durat mai mult timp. Onestitatea ne aduce în continuu cele mai bune și mai durabile rezultate, — aceasta nu e afecțiune, ci o simplă dreptate științifică. Pentru că chiar astfel de cugetare atrage la sine ocaziunile și oameni similari, în cari aflăm puncte sigure de razim.

„Să nu apună soarele cu mânia ta“ — în aceste cuvinte de biblie zace secretul sănătății. Cine să culcă mânios sau cu dispoziție deprimată, acela va petrece oare întregi din somnul său într-o sferă psihicește rea și adună supărare pentru ziua următoare.

Obiceiul rău de a grăbi, ruinează mai multe vieți, decât am crede. Cine dimineața își îmbracă ghetele în grabă și enervat, foarte ușor poate să-și petreacă toată ziua în fapte pripite. Roagă-te, ca scăpând din aceasta conștiință neliniștită să ajungi la liniște! Omul primitiv a ținut cu mâni puternice frânele vieții. A îndreptat mersul lucrurilor cu puțină mișcare, cu puțină muncă corporală, însă cu cap ridicat și frunte liniștită!

Dacă la deșteptarea de dimineață ori și cine, fie bărbat, ori femeie, simte, că este prea îngreunat cu agendele din aceia zi, cine se află în agitația grijilor casnice, afacerilor comerciale, cumpărărilor și altor mii de lucruri urgente, — să șearză timp de vre-o treizeci secunde și să zică liniștit: „Eu zău nu permit, ca să mă copleșescă acestea multe agende, nu mă voi omorî cu lucru. Nu încep numai un lucru, și până nu-l termin temeinic acesta, las la o parte celealalte“. Așa o să aibă toată posibilitatea, ca dintâi acest unul, după aceia celealalte pe rând să le termine fără sfîngenire. Exercițierea aceasta liniștită a cugetărilor concentrate asupra unui lucru ne ajută la împrejurări, situații, evenimente și cunoștințe mult mai favorabile decât dispoziția năroadă a grabei nebune.

Astăzi încă credem cu toți în foarte multe neadevărului. Acest crezământ este inconștient și nici eroarea noastră nu iasă la suprafață. Viața noastră să formează sub influența acestor greșeli inconștiente și din acestea greșeli inconștiente să nască patimele vieții.

Roagă-te zilnic, că să-ți poți recunoaște părerile greșite, și nu te speria, dacă găsești cu mult mai multe, ca și câte ai fi visate.

Dacă ești bolnav și crezi, că îți poate ajuta vre'un medicament, sau consultație medicală, folosește medicina și ascultă consultația, însă să ai în afunzimea sufletului

*) Arma indigenilor din Australia, pregătită din lemn în

întotdeauna cugetul ascuns: „Folosesc medicina, dar nu ca medicament destinat corpului meu, ci numai în ajutorul sufletului meu, care nu peste mult va dispune de putere și capacitatea, ca să se poată ajuta.

Nicicând să nu-ți înveți băiatul, ca să se stimeze prea puțin pe sine însuși! Dacă să obicinuește cu acest simț, cu încetul se obicinuesc și alții ca să nu-l stimeze, ațăzi pe băiat, mâne pe omul matur! Nimic nu strică mai mult, ca deprecierea de sine. Câte un băiat chiar de aceia intră slăbit în viață, pentru că a slăbit sub sarcina îngrijirii de ani de zile. Invățați băiatul ca să aștepte numai succes, să viseze numai succes! Așteptarea îndelungată a succesului o să și aducă cauzele, mijloacele și drumurile succesului.

Până acum avem numai icoana cea mai nesigură despre aceia, că ce ar putea însemna viața și ce posibilități zac în ea? Numai atunci va putea ajunge omenirea la o dovadă principală a vieții în raport perfectă, dacă va fi capabilă să-și reînnoiască capul după plac și să-l posedă până la timpul care îi place. Acest corp va fi deja fără dureri și foarte frumos!

Dacă referitor la ori și ce zici: „aceasta trebuie să se întâmple“, să mișcă o mie de puteri pentru realizare. Să fim deci precauți în dorințele noastre — pentru că ușor să pot schimba în blăstăm. Deaceia față de conștiința infinită folosește dispoziția supunerii, fii gata întotdeauna la o cugetare mai înaltă, care i-ți face cunoscute valorile adevărate și ceiace trebuie să dorești.

Să fii ori femeie, ori bărbat, — viața ta nu poate fi perfectă, nu te poți întări încontinuu până atunci, până ce nu te-ai întâlnit și nu l-ai cunoscut ps chicește pe al doilea Eu — pe celalalt integrant de sex. După aceasta cunoștință nu mai poate fi vorba despre o despărțire.

În timpul mâncării și beuturi să ne gândim întotdeauna, că cu fiecare înbucătură sau înghițitură introducem un cuget în corpul nostru, după starea sufletească ce-o avem în timpul mâncării. Nizueștete deci, ca în timpul mâncării să fii vesel, liber și plin de speranță — și dacă nu ai aceasta dispoziție, roagăte pentru ea.

Dacă ziua și noptea ne rugăm către conștiința infinită pentru înțelepciunea cea mai înaltă, pentru putere și bucurii, și dacă aceasta o facem în așa dispoziție sufletească, care recunoaște cu supunere superioritatea conștiinței infinite, întradevăr ne-am încredințat valorilor conducătoare la toate cele bune.

Ființa noastră este totdeauna patrunasă de mulțimea cunoștințelor mai superioare, și mai bine ne'am așezat pentru întâlnirea cu acelea valuri, cari cu încetul ne scot din greșelile noastre și conduc dela Bun la Cel mai Bun. Încet, frumos, ajungem cu ajutorul lor în alte regiuni, pe alte drumuri de viață, — și în apropierea acelor, de cari avem mai mare nevoie în viață.

(y).

„Nu uita nici odată, ca trebuie să fii însuflețit pentru a duce fapte mari la îndeplinire“.

SAINT SIMON.

ȘTIRI DELA ORAȘ

În urma invitării telegrafice, făcută de dl ministru al Internelor dnii Dr. I. Pop primar, Dr. E. A. Dandea consilier financiar și S. Russu șef contabil au plecat în 5 l. c. la București, în chestiunea bugetului și alte afaceri privitoare la problemele administrației orașenești.

În capitală au întâlnit reprezentanții tuturor orașelor municipale și s'au prezentat împreună în 6 l. c. la Min. de Interne, unde au avut loc consfătuiri lungi în chestiunea bugetelor comunale.

În 7 l. c. reprezentanți au fost primiți de dl ministru al internelor, care a declarat, că statul nu poate acorda orașelor la nici un caz ajutoare mai urcate, ca celea din anul trecut, fiind anul acesta un an de sacrificii.

S'au mai discutat unele chestiuni principiare și s'a ajuns de acord, că trebuie observată cea mai mare cruțare. Totodată s'a pus în vedere tuturor comunelor, că încassarea taxei de lux pe cafenele și restaurante o să se admită, după cum acest impozit să încasează în Oradea Mare și Timișoara.

D. A. Moga fost consilier ministerial la secretariatul general al Internelor în Cluj, numit consilier orașenesc cu Decret Regal publicat în partea oficială a gazetei, s'a prezentat la serviciu cu 1 Iunie a. c.

Salutam cu drag în mijlocul nostru pe noul coleg, ale cărui calități și caracter distins îl cunoaștem din serviciul său anterior. Administrația Clujului a câștigat încă un bun și zelos funcționar.

După nouile ore de serviciu, Consulatul Republicii Cehoslovace din Cluj, primește partidele între orele 10—12 zilnic afară de dumineci și sărbătorile ținute de Autoritățile românești. Girant: Dl Attaché Dr. Renet.

Până la încheierea gazetei (8 Iunie) s'au anunțat 51 orașe cu 70 reprezentanți pentru participare la Adunarea Generală de constituire a Uniunii orașelor.

În Bratislava. (Ceho-Slovacia) din 9—16 Iulie a. c. va avea loc al II-lea târg de mostre, pentru care guvernul Ceho-Slovac pune la dispoziția amatorilor pentru 32 Cor. legitimații cari îndreptătesc la următoarele favoruri: intrare în târg, 33 % reducere pe C. F. 50 % reducere la taxa vaselor pe Dunăre, și 75 % reducere la taxa de vidimare a pasurilor.

Uniunea Latină (Paris str. Sorbonne) — care are scopul de a strânge legăturile intelectuale, economice și politice a diferitelor națiuni cu origine și cultură latină, — fără nici o opoziție față de alte națiuni, și a cărei președinte e D. R. Poincaré, fost președinte al Republicii, actual președinte de consiliu și ministru de externe — a invitat orașul Cluj să se înscrie ca membru în Uniune și să participe la serbările aranjate sub presidenția efectivă a d-lui Poincaré în 26, 27 și 28 Mai de comitetul regional Toulouse. În cadrele acestor serbări a avut loc și congresul primarilor orașelor din „Uniunea Latină“.

Orașul Cluj a hotărât intrarea ca membru, însă din cauza întârzierii invitării, la serbări nu a putut participa, a trebuit să se mulțumească cu trimiterea unei telegrame de aderare către congresul primarilor orașelor din Uniunea Latină.

Consiliul de ministri prin deciziunea apărută în „Monitorul Oficial No. 23 din 4 Mai, 1922 a acordat fabricii de textile „Țesătoria Ardeleană“ din Cluj, înlesnirile și foloasele legii pentru încurajarea industriei naționale cu condițiunea, ca zisa fabrică să îndeplinească prevederile art. 21 din această lege în ceea ce privește proporția de români pentru lucrătorii întrebuințați, personalul administrativ și tehnic.

Asemenea avantaje industriale a obținut și fabrica de mărfuri din coarne și oase, fabrica de potcoave și fabrica de tâmplărie artistică, toate trei societăți și anonime din Cluj.

Licențierea de funcționari în Franța. Comisiunea financiară a Camerei franceze a primit propunerea Boriei, care prevede pentru anul 1922 reducerea numărului funcționarilor ca 59.000. În propunere se spune că Franța are azi 147.000 de funcționari mai mult ca în 1914 și se exprimă dorința ca în anii 1923 și 1924 să se facă același număr de reduceri spre a se ajunge la cifra din înainte de război.

Timișoara. — Budgetul pe anul 1922—23 cuprinde 7 milioane pentru salarii, înălțare, uminat, imprimate pensii; 1 și jum. milion pentru nevoile sanitare; 4 și jum. milioane pentru nevoi culturale: școala politehnică, căminul și școala ucenicilor, conservatorul de muzică, teatrul și muzeul comunal; $\frac{3}{4}$ milion pentru ridicarea de locuințe eftine; $\frac{1}{2}$ milion pentru grădinile și grădiniaria comunală; 1 milion fabrica de ghiață și serviciul pompelor funebre; 1 și $\frac{3}{4}$ milion pavagiul; 2 și $\frac{1}{4}$ milion pentru poduri și străzile laterale; 1 și jum. milion interese pentru împrumutul comun; 3 mil. opere de binefacere și caritate socială; 2 și $\frac{1}{4}$ mil. salubritatea și baia de plajă, deci în total 26 milioane lei.

Berlin. — Deficitul bugetului orașului pe acest an cuprinde de pe acum 300 milioane mărci. Pentru acoperirea cheltuelilor ordinare a a trimis trimestru, orașul este silit să-și amâneze împrumutul acordat lui. Din cauza lipsei de mijloace, nu va putea fi continuată construirea clădirilor începute a cărei valoare se ridică la 200 milioane mărci.

Pentru terminarea acestor clădiri este nevoie pe 800 milioane mărci; în aceasta sumă se cuprind și reparațiunile urgente și instalarea.

Arad. — D. Dr. Aughel primarul Aradului a intervenit personal la Budapesta pentru restituiră efectelor duse de autoritățile maghiare la revoluție. S'a pus în vedere restituirea lor în cel mai scurt timp.

Cu ocaziunea ultimului său drum la București a cerut dela guvern restituirea sumei de 500.000 L (1 mil. coroane) plătite de oraș ca spese pentru armata franceză de ocupație și s'a informat asupra modalităților înființării unei societăți pentru exploatarea gazului metan, care ar fi să se înființeze în Arad.

Viena. — Imobilele din Viena, urmând scumpetea generală a vieții din Austria, au crescut în valoare în așa mod încât populația autohtonă nu mai e capabilă să achiziționeze nici un imobil de seamă. Cele mai multe, peste o cincime de imobile (vândute) au înăput, din cauza aceasta în mâini străine.

Englezii, francezii, americanii și italienii au procurat cele mai frumoase imobile profitând de împrejurările favorabile. Mai nou se prezintă ca cumpărători jugoslavii și românii, profitând de conjonctura splendidă pentru a cumpăra cu valută străină imobile la Viena.

Clujul a cerut autorizația Min. de Int. și Fin. pentru emiterea unor scrisori funciare în valoare de 50 milioane lei, și anume: pentru construcții 20 milioane, Abator 2.5; Apeduct 7; canalizare 5; convertirea împrumuturilor flotante din anii 1917—1918, 8 milioane; restituiri 2.25; pod peste Someș 4; târg de vite 3.4 milioane lei.

Orașul a plătit mai recent următoarele sume:

1. Pentru victimele catastrofei din Lupeni 5000 L.
2. Subvenție congresului internațional esperantist din Cluj 2500 L.
3. Peste un milion pentru ordonarea împrumuturilor sale flotante, neregulate deja din anii 1916—18.
4. Un jum. milion costul pietrei pentru pardosala străzilor.
5. Peste un milion pentru repararea abatorului.
6. Peste un jum. milion amplificarea băii de vară.
7. Peste 300.000 Lei societății „Bitumul Matiza“ pentru asfaltarea străzilor și încă cheltuelile ordinare normale.

Pictorii și sculptorii din Cluj, la inițiativa și sub protecția Inspectoratului artelor au înființat în Cluj un club artistic